

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
д.е.н., професор
_____ Володимир СИБІРЦЕВ
«___» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:
«Стан та розвиток фондового ринку в Україні»

Виконала: здобувач вищої освіти 2 курсу, групи ФС
– 23МЗ ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»
_____ **Людмила ЗАЄЦЬ**
«___» грудня 2024 р.

Керівник: кандидат економічних наук, доцент кафедри
фінанси, банківська справа та страхування
_____ **Вікторія КРАВЧЕНКО**
«___» грудня 2024 р.

Рецензент: завідувач кафедри економічної теорії,
маркетингу та економічної кібернетики, доктор
економічних наук, професор
_____ **Руслана ЖОВНОВАЧ**

м. Кропивницький

Завідувачу кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Володимиру СИБІРЦЕВУ

здобувача вищої освіти економічного
факультету групи ФС-23Мз

(ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа, страхування та
фондовий ринок»)

Заєць Людмили Анатоліївни

ЗАЯВА

Прошу дозволити мені виконати кваліфікаційну роботу за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти на тему: «Стан та розвиток фондового
ринку в Україні».

«30» червня 2024 р.

(підпис)

Погоджено:

Керівник кваліфікаційної роботи:

(підпис) канд. екон. наук, доцент **Вікторія КРАВЧЕНКО**

« 30 » червня 2024 р.

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування:

(підпис) д-р екон. наук, професор **Володимир СИБІРЦЕВ**

« 30 » червня 2024 р.

Центральноукраїнський національний технічний університет

Центр заочної та дистанційної освіти

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Ступінь вищої освіти магістр

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри

Володимир СИБІРЦЕВ

« 02 » вересня 2024 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Заєць Людмилі Анатоліївні

(прізвище ім'я по батькові повністю)

1. Тема роботи «Стан та розвиток фондового ринку в Україні»

(назва)

2. Керівник роботи Кравченко Вікторія Петрівна, канд. екон. наук, доцент

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання роботи до захисту 10.12.2024

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз та оцінка сучасного стану вітчизняного фондового ринку, а також виявлення недоліків в системі управління та розробка шляхів їх вирішення. Для досягнення поставленої мети виконано наступні завдання: - розглянуто теоретичні та методичні підходи до організації діяльності фондового ринку в Україні; - досліджено стан розвитку фондового ринку в Україні; - запропоновано шляхи покращення системи управління на фондовому ринку України.

5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану дослідження	жовтень 2024 р.	
2.	Підбір та вивчення літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи	жовтень 2024 р.	
3.	Підготовка та подання керівнику: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - вступу та висновків	листопад 2024 р. листопад 2024 р. листопад 2024 р. грудень 2024 р.	
4.	Подання робочого варіанту роботи керівнику	грудень 2024 р.	
5.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	грудень 2024 р.	
6.	Нормо-контроль секретаря ЕК, перевірка на академічну доброчесність	грудень 2024 р.	
7.	Відгук керівника	грудень 2024 р.	
8.	Рецензування роботи. Підготовка документів, що подаються до ЕК (листи, довідки, інформаційний листок, висновки-виписки, опубліковані статті).	грудень 2024 р.	
9.	Подання роботи завідувачу кафедри на допуск до захисту	грудень 2024 р.	
10.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень завідувача кафедри.	грудень 2024 р.	
11.	Подання роботи та супровідних документів до ЕК	грудень 2024 р.	
12.	Захист роботи	грудень 2024 р.	

Дата видачі завдання:

« 02 » вересня 2024 року

(підпис керівника)

Кравченко В.П.

(прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання:

« 02 » вересня 2024 року

(підпис здобувача)

Заєць Л.А.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Заєць Л. А. Стан та розвиток фондового ринку в Україні. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття освітнього рівня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, 2024.

У роботі розглянуто теоретичні та методичні підходи до організації діяльності фондового ринку в Україні. Приділено увагу до методів державного регулювання фондового ринку в Україні. Розглянуто організаційна система Національного депозитарію та фінансовий моніторинг НКЦПФР.

Досліджено стан розвитку фондового ринку в Україні. Надана аналітична оцінка діяльності фондового ринку НКЦПФР та «Української біржі». Здійснено аналіз фінансового стану та діяльності на фондовому ринку на прикладі АТ КБ «ПриватБанк».

Запропоновано шляхи покращення системи управління на фондовому ринку України: окреслено проблеми розвитку фондового ринку в Україні; обґрунтовано значення системи управління на фондовому ринку; розглянуто її переваги та недоліки; удосконалено систему управління на фондовому ринку яка дозволить АТ КБ «ПриватБанку» ефективно управляти своїми активами, забезпечуючи стабільність і прибутковість для своїх клієнтів.

Ключові слова: система управління, фондовий ринок, державне регулювання, біржа, цінні папери, банківська система, національна комісія, депозитарій

ABSTRACT

Zayets L. A. State and development of the stock market in Ukraine. – Manuscript.

Master's thesis for the degree of Master in specialty 072 “Finance, banking, insurance and stock market”. – Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, 2024.

The paper examines theoretical and methodological approaches to organizing the activities of the stock market in Ukraine. Attention is paid to the methods of state regulation of the stock market in Ukraine. The organizational system of the National Depository and financial monitoring of the National Securities and Exchange Commission are considered.

The state of development of the stock market in Ukraine is studied. An analytical assessment of the activities of the stock market of the National Securities and Exchange Commission and the Ukrainian Stock Exchange is provided. An analysis of the financial state and activities on the stock market is carried out using the example of JSC CB “PrivatBank”.

Ways are proposed to improve the management system on the stock market of Ukraine: the problems of stock market development in Ukraine are outlined; the importance of the management system on the stock market is substantiated; its advantages and disadvantages are considered; the management system on the stock market is improved, which will allow JSC CB "PrivatBank" to effectively manage its assets, ensuring stability and profitability for its clients.

Keywords: management system, stock market, state regulation, stock exchange, securities, banking system, national commission, depository

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	6
1.1. Поняття та принципи організації фондового ринку в Україні	6
1.2. Методи державного регулювання фондового ринку в Україні	14
1.3. Організаційна система Національного депозитарію та фінансовий моніторинг НКЦПФР	16
РОЗДІЛ 2. СТАН РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	24
2.1. Аналіз розвитку фондового ринку України	24
2.1.1. Аналіз фондового ринку НКЦПФР	24
2.1.2. Аналіз діяльності «Української біржі»	27
2.2. Фінансові результати діяльності АТ КБ «ПриватБанк»	31
2.3. Аналіз та оцінка АТ КБ «ПриватБанк» на фондовому ринку	40
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ	46
3.1. Проблеми розвитку Українського фондового ринку	46
3.2. Удосконалення в системі управління на фондовому ринку України	48
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність. Український фондовий ринок є невід’ємною частиною світового ринку фінансових ресурсів, надаючи іноземним інвесторам надійний механізм здійснення портфельних інвестицій в економіку України. Тому його становлення та розвиток мають важливе значення для ефективного функціонування економіки країни.

Процес реформування власності веде до створення фондового ринку як частини ринкових відносин, що забезпечує вільний обіг коштів через цінні папери. Фондовий ринок сприяє обороту та раціональному розподілу фінансових ресурсів, дозволяє незалежно оцінювати ефективність управління компаніями, створює умови для чесної конкуренції та обмежує монополізацію.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю подальшого розгляду питань, пов’язаних із розвитком фондового ринку України. Це передбачає вивчення теоретичних засад його функціонування та ефективності системи управління.

Огляд літератури з теми дослідження. Дослідженню проблем функціонування фондового ринку присвячено роботи таких вчених як: Ставерська Т.О., Іваненко, О. Г., Петров, І. В., Татарин Н.Б., Олійник О.І., Заволока Л.О., Лінник О.А., Колесник Д.С. та ін. Віддаючи належне науковим здобуткам згаданих авторів, зазначимо, що на сьогоднішній день природа фондового ринку вивчена недостатньо з точки зору регулювання процесів, що на ньому відбуваються. Проте, враховуючи сучасний стан ринку фондових операцій в Україні, залишаються актуальними питання оцінки сучасного стану та виявлення проблем, пов’язаних із функціонуванням ринку та шляхів їх вирішення, з урахуванням удосконалення системи управління.

Об’єктом дослідження є процеси функціонування фондового ринку в Україні.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні підходи до системи управління на фондовому ринку.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз та оцінка сучасного стану вітчизняного фондового ринку, а також виявлення недоліків в системі управління та розробка шляхів їх вирішення.

Для досягнення поставленої мети виконано наступні завдання:

- розглянуто підходи до організації діяльності фондового ринку в Україні;
- досліджено стан розвитку фондового ринку в Україні;
- запропоновано шляхи покращення системи управління на фондовому ринку.

Методи дослідження. В кваліфікаційній роботі використано структурно-функціональний метод і методи теоретичного узагальнення; аналіз та оцінку операцій з цінними паперами АТ КБ "Приватбанк", економіко-статистичні, порівняння, групування та методів економічного аналізу.

Інформаційна база роботи. Статистичну основу дослідження складають матеріали та положення Національного банку України, Кабінету Міністрів України, Закони України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України, річна звітність АТ КБ "ПриватБанк", праці вітчизняних та зарубіжних науковців, електронні ресурси Інтернету.

Наукова новизна роботи. Полягає в обґрунтуванні та практичному вирішення питань, пов'язаних з управління системи на фондовому ринку.

Безпосередньо в процесі дослідження одержано такі результати:

- розглянуто систему управління на фондовому ринку України та визначено основні проблеми, які стоять на шляху його ефективного розвитку;
- удосконалено систему управління на фондовому ринку України на прикладі АТ КБ «ПриватБанк»;
- запропоновано шляхи покращення системи управління фондового ринку.

Практичне значення одержаних результатів. Полягає в тому, що запропонована удосконалена система управління на фондовому ринку

дозволить АТ КБ «ПриватБанку» ефективно управляти своїми активами, забезпечуючи стабільність і прибутковість для своїх клієнтів.

Публікації. Результати дослідження кваліфікаційної роботи апробовані на Всеукраїнської науково-практичної конференції «Фінансово-кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери» 28 листопада 2024 р. ЦНТУ, м. Кропивницький, Україна.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

1.1. Поняття, функції та принципи організації фондового ринку в Україні

Фондовий ринок є частиною ринку капіталу і складається з фінансових відносин, які охоплюють емісію, купівлю та продаж цінних паперів, таких як акції, облігації та інші. Фондовий ринок — це абстрактне поняття, яке описує сукупність дій і механізмів, що забезпечують можливість торгівлі цінними паперами. [1].

Фондовий ринок це місце, де купуються та продаються акції компаній та інші фінансові інструменти, такі як облігації, опціони та ф'ючерси. Своєрідний товар у разі може бути найрізноманітнішим [2].

Фондовий ринок сприяє компаніям у залученні коштів для розвитку бізнесу. Вони випускають акції та продають їх інвесторам, отримуючи капітал для інвестицій та росту. Це є дуже важливим кроком у подальшому розвитку компаній.

Фондовий ринок також має велике значення для інвесторів. Це можливість заробити гроші. Інвестори можуть купити акції з надією на те, що їхня вартість з часом зросте, і продати їх із прибутком.

Існування фондового ринку має позитивний вплив на економічний розвиток. Фондовий ринок сприяє економічному зростанню, надаючи компаніям фінансування для розширення їхньої діяльності, створення нових робочих місць та впровадження інновацій [2].

Загалом, фондовий ринок є важливим механізмом в економіці, який об'єднує компанії, що потребують капіталу, та інвесторів, які хочуть отримати прибуток на свої інвестиції.

Розглянемо первинне публічне розміщення акцій (IPO). Це означає, що якщо компанія вирішує залучити додатковий капітал, вона може випустити акції і зробити їх доступними для інвесторів через первинне публічне розміщення (IPO). У цей час компанія вперше продає свої акції на фондовому ринку. Кошти, отримані від продажу акцій, компанія використовує для розвитку свого бізнесу [4] .

Потім акції продаються на вторинному ринку. Це ще один важливий етап фондового ринку: після IPO акції починають торгуватися на вторинному ринку і можуть купуватися і продаватися між інвесторами. Ці операції відбуваються на фондових біржах. Бірж не так багато, найбільша з них знаходиться в Нью-Йорку. Саме на вторинному ринку можна заробити гроші. Ціна акції визначається попитом і пропозицією. Якщо більше людей хочуть купити акції (більший попит), ціна зростає. Якщо більше людей хочуть продати акції (більша пропозиція), ціна падає.

Роль біржового брокера в цьому процесі полягає в тому, щоб виступати посередником між покупцями і продавцями. Вони отримують замовлення на купівлю або продаж акцій від клієнтів і виконують ці замовлення на фондовій біржі. За свої послуги брокери отримують комісію. Сучасні брокери часто пропонують онлайн-платформи, де інвестори можуть самостійно купувати і продавати акції.

Ринок облігацій також є важливим на фондовому ринку. Як і акції, облігації, випущені компаніями та урядами, торгуються на фондовому ринку. Купуючи облігацію, інвестор фактично позичає гроші емітенту (особі, яка випустила облігацію), який обіцяє погасити облігацію з відсотками протягом певного періоду часу. Облігації вважаються менш ризикованими, ніж акції, але потенційна дохідність за ними зазвичай нижча.

На фондовому ринку України можуть перебувати такі групи цінних паперів рис. 1.1. [8].

Роль біржового брокера в цьому процесі полягає в тому, щоб виступати посередником між покупцями і продавцями. Вони отримують замовлення на

купівлю або продаж акцій від клієнтів і виконують ці замовлення на фондовій біржі. За свої послуги брокери отримують комісію. Сучасні брокери часто пропонують онлайн-платформи, де інвестори можуть самостійно купувати і продавати акції.

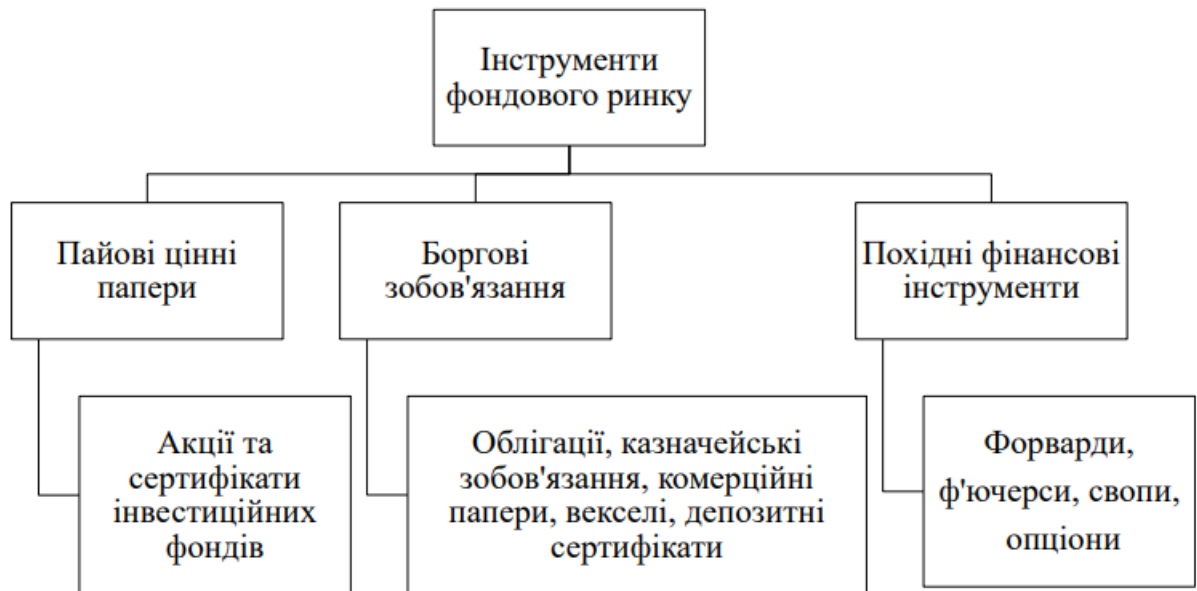

Рис. 1.1. Фінансові інструменти фондового ринку

Джерело: складено автором

Ринок облігацій також є важливим на фондовому ринку. Як і акції, облігації, випущені компаніями та урядами, торгуються на фондовому ринку. Купуючи облігацію, інвестор фактично позичає гроші емітенту (особі, яка випустила облігацію), який обіцяє погасити облігацію з відсотками протягом певного періоду часу. Облігації вважаються менш ризикованими, ніж акції, але потенційна дохідність за ними зазвичай нижча. [2].

Іпотечні цінні папери, забезпечені іпотекою (іпотечний пул), що посвідчують право власника на отримання коштів від емітента.

Приватизаційні папери. Засвідчують право власника на безоплатне отримання частини майна державного підприємства, державного житла або земельної ділянки в процесі приватизації.

Переказні цінні папери є оборотними цінними паперами, і їхні власники мають право розпоряджатися майном, зазначеним у цих інструментах.

Держава може включити українські державні облігації та державні деривативи до лістингу на міжнародних фондових ринках [10].

Розрізняють такі РЦП (фондові ринки) [2]:

- За регіоном розповсюдження - глобальні, національні, регіональні та місцеві.
- За стадією обігу - первинний на купівлю-продаж цінних паперів, щойно випущених та вторинний.
- За формою організації розповсюдження - біржовий та позабіржовий;
- Суб'єктами фондового ринку є (рис. 1.2). [2]:

Рис. 1.2. Суб'єкти фондового ринку

Джерело: складено автором

Організаційна структура НКЦПФР включає в себе: центральний апарат НКЦПФР, її територіальні органи та секретаріат. Основною формою роботи Комісії є засідання, які проводяться в міру необхідності за рішенням Голови, але не рідше одного разу на місяць; НКЦПФР розробляє та затверджує нормативно-правові акти [6].

Об'єкти управління фондового ринку в Україні див. рис. 1.3.

Рис. 1.3. Об'єкти регулювання фондового ринку в Україні

Джерело: [5]

Кожен елемент фондового ринку (фондова біржа, депозитарій та кліринговий центр, торговельно-інформаційна система, депозитарій та реєстратор центрального банку, торговці цінними паперами та організації) задіяний у певних процесах, починаючи з підготовки випуску цінних паперів і закінчуючи їх виведенням з ринку.

Завданнями Державної комісії та фондового ринку є створення умов для здійснення регуляторних та наглядових функцій, забезпечення потреб до

вітчизняної економіки грошовим капіталом, налагодження механізмів акумуляції, розподілу коштів від тих, хто має вільні інвестиційні ресурси, до тих, хто має ці ресурси для розвитку ресурсів до тих, хто в них потребує, забезпечення у потребі вітчизняної економіки грошовим капіталом; передача коштів від тих, хто має вільні інвестиційні ресурси, до тих, хто потребує цих ресурсів для розвитку [6].

НКЦПФР у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, постановами Верховної Ради, указами та розпорядженнями Президента України, законами Кабінету Міністрів України та міжнародними договорами України [6].

Принципи функціонування фондового ринку в Україні розглянуто на рис. 1.3.

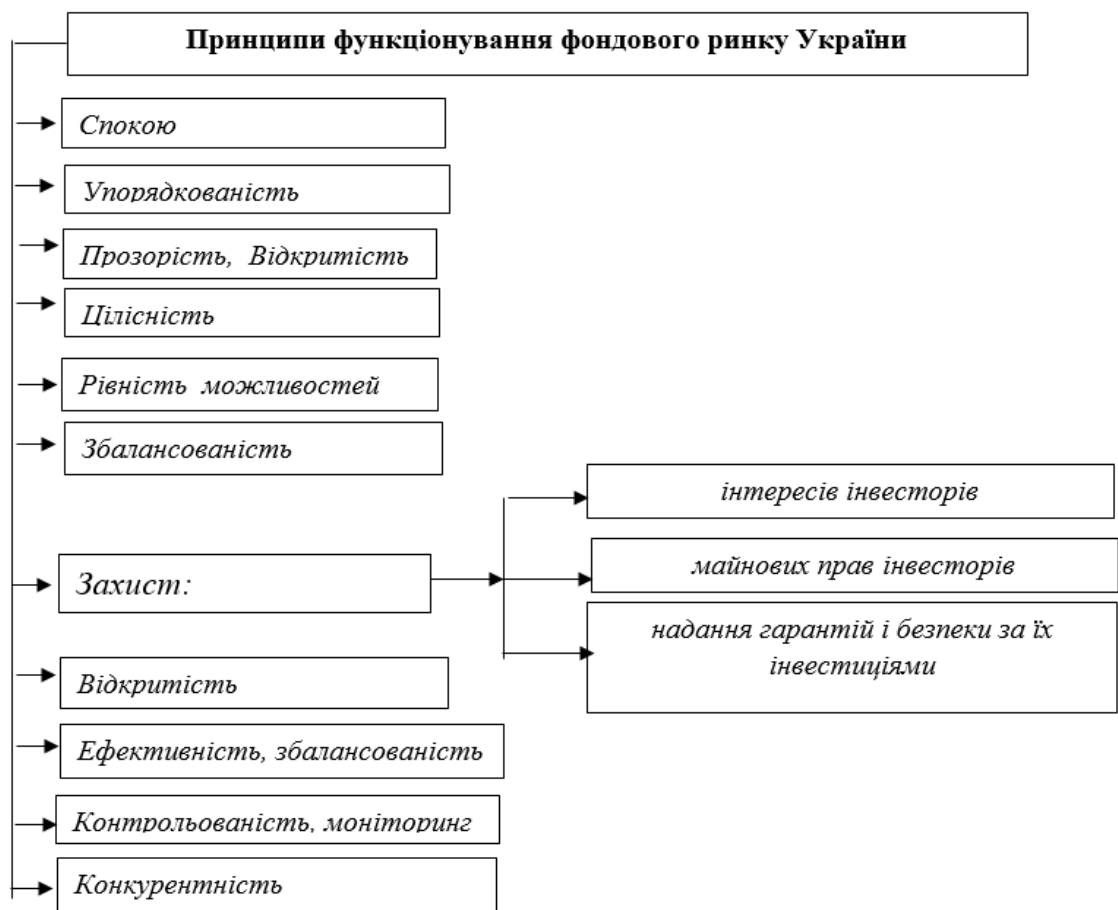

Рис. 1.3. Загальні принципи функціонування фондового ринку України

Джерело: складено автором

- Функціонування ринків цінних паперів базується на таких загальних принципах [6]
- Спокій (ідея про те, що ринки не повинні бути занадто «турбулентними» і повинні підтримувати певний баланс).
- Впорядкованість (наявність чітких правил взаємодії на ринку)
Прозорість (наявність інформації про емітентів, контракти, попит та пропозицію тощо).
- Відкритість (відсутність бар'єрів для входу на ринок і виходу з нього) - це процес, який гарантує, що професійні та безпосередні учасники фондового ринку не стикаються зі штучно створеними перешкодами в торгівлі цінними паперами;
- Рівність можливостей: учасникам біржі надаються рівні можливості у здійсненні своєї діяльності.
- Рівновага (відповідність між розміром оптового ринку та розміром роздрібного ринку) - забезпечує баланс інтересів учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків, громадян і держави при здійсненні ними своїх повноважень.
- Захист інтересів інвесторів, захист їхніх майнових прав та забезпечення гарантій і безпеки їхніх інвестицій. Передбачуваність, послідовність, прозорість та врахування думок учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків у процесі прийняття Комісією нормативно-правових актів.
- Вживати заходів для виявлення, моніторингу та пом'якшення системних ризиків для функціонування ринків капіталу.

Виділяють дві основні групи функцій фондового ринку: загальноприйняті та специфічні рис. 1.4. [6,7].

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку є державним колегіальним органом, підпорядкованим Президенту України і відповідальним перед Верховною Радою України. НКЦПФР складається з

Голови та шести членів, які призначаються на посаду та звільняються з посади указом Президента України. [6].

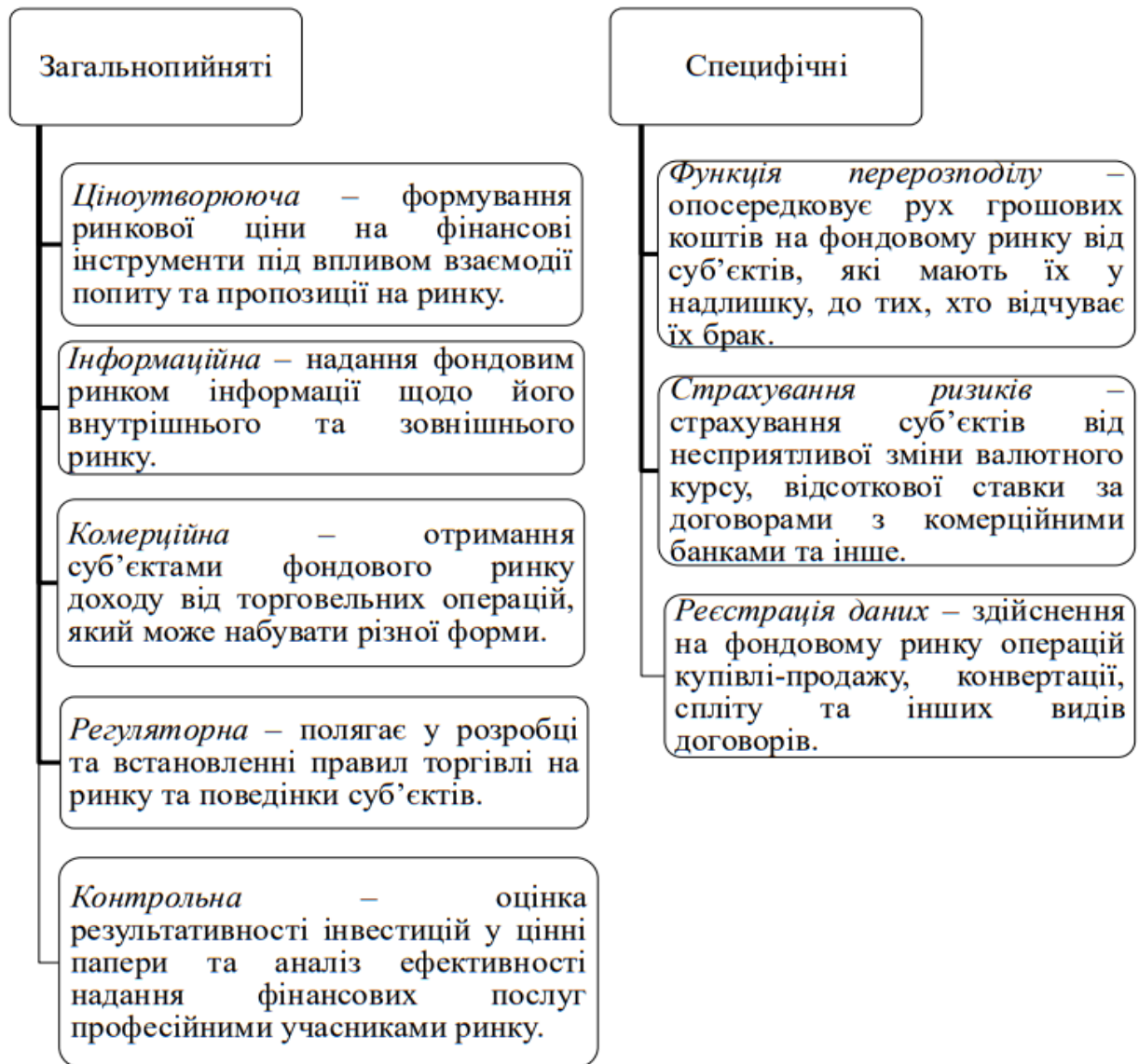

Рис. 1.4. Функції фондового ринку

Джерело: [6,7]

Роль біржового брокера в цьому процесі полягає в тому, щоб виступати посередником між покупцями і продавцями. Вони отримують замовлення на купівлю або продаж акцій від клієнтів і виконують ці замовлення на фондовій біржі. За свої послуги брокери отримують комісію. Сучасні брокери часто пропонують онлайн-платформи, де інвестори можуть самостійно купувати і продавати акції.

Ринок облігацій також є важливим на фондовому ринку. Як і акції, облігації, випущені компаніями та урядами, торгуються на фондовому ринку. Купуючи облігацію, інвестор фактично позичає гроші емітенту (особі, яка випустила облігацію), який обіцяє погасити облігацію з відсотками протягом певного періоду часу. Облігації вважаються менш ризикованими, ніж акції, але потенційна дохідність за ними зазвичай нижча. [2].

Боргові цінні папери. Боргові цінні папери підтверджують відносини позики і передбачають зобов'язання емітента або особи, яка випустила неемісійні цінні папери, сплатити гроші, передати товари або надати послуги відповідно до зобов'язання у визначений строк. До цінних паперів належать облігації підприємств, державні облігації України, муніципальні облігації, казначейські зобов'язання України, ощадні (депозитні) сертифікати, векселі, облігації міжнародних фінансових організацій та облігації фондів гарантування вкладів фізичних осіб.

Характеристика учасника фондового ринку зображена на рис.1.5.

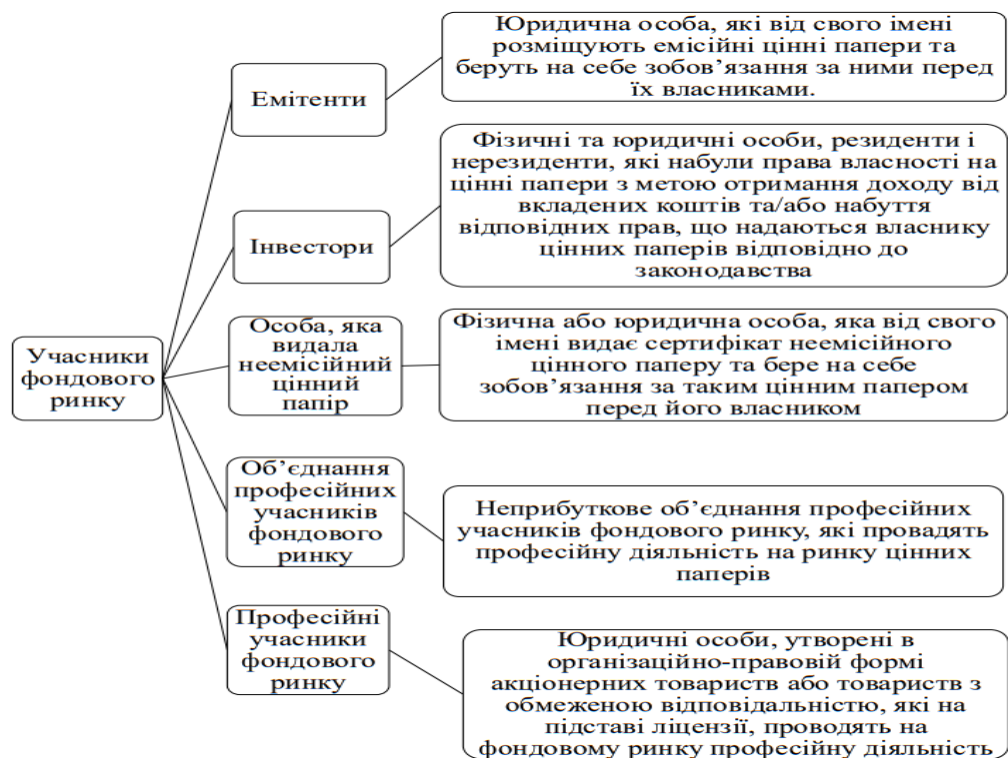

Рис.1.5. Характеристика учасників фондового ринку

Джерело: [7]

Такий поділ учасників можна вважати лише умовним. Це пов'язано з тим, що одна й та сама особа може одночасно здійснювати на фондовому ринку таку діяльність як зберігання ЦП, консалтингові послуги.

1.2. Методи державного регулювання фондового ринку в Україні

Державне регулювання та нагляд за діяльністю на ринках капіталу та організованих товарних ринках здійснюють НКЦПФ та ін. державні органи [8].

Реалізація національних інтересів, гарантування інвестиційної активності та безпеки в Україні.

Регуляторна система повинна виконувати наступні функції [8]

- визначення ключових сфер фондового ринку та ролей учасників ринку;
- створення сприятливого правового та регуляторного середовища для учасників ринку
- з використанням фінансових ресурсів, включаючи операції ескроу [9].

Державне регулювання фондового ринку здійснюється шляхом прийняття законів та інших нормативно-правових актів, видачі ліцензій та управління фондовим ринком. Для забезпечення єдиної державної політики у цій сфері створено спеціальний державний орган - НКЦПФР [8].

Основними принципами регулювання фондового ринку є пріоритети. Реалізація національних інтересів, гарантування інвестиційної активності та безпеки в економіці України.

Регуляторна система повинна виконувати наступні функції [8]

- визначення ключових сфер фондового ринку та ролей учасників ринку;
- створення сприятливого правового та регуляторного середовища для учасників ринку

– створення перешкод та визначення відповідальності за дії, що можуть призвести до дезорганізації ринку, його руйнування, недобросовісної конкуренції, введення інвесторів в оману, маніпулювання цінами та шахрайства з використанням фінансових ресурсів, включаючи операції ескроу [9].

Держане регулювання щодо фондового ринку здійснюється за такими напрямками [2]:

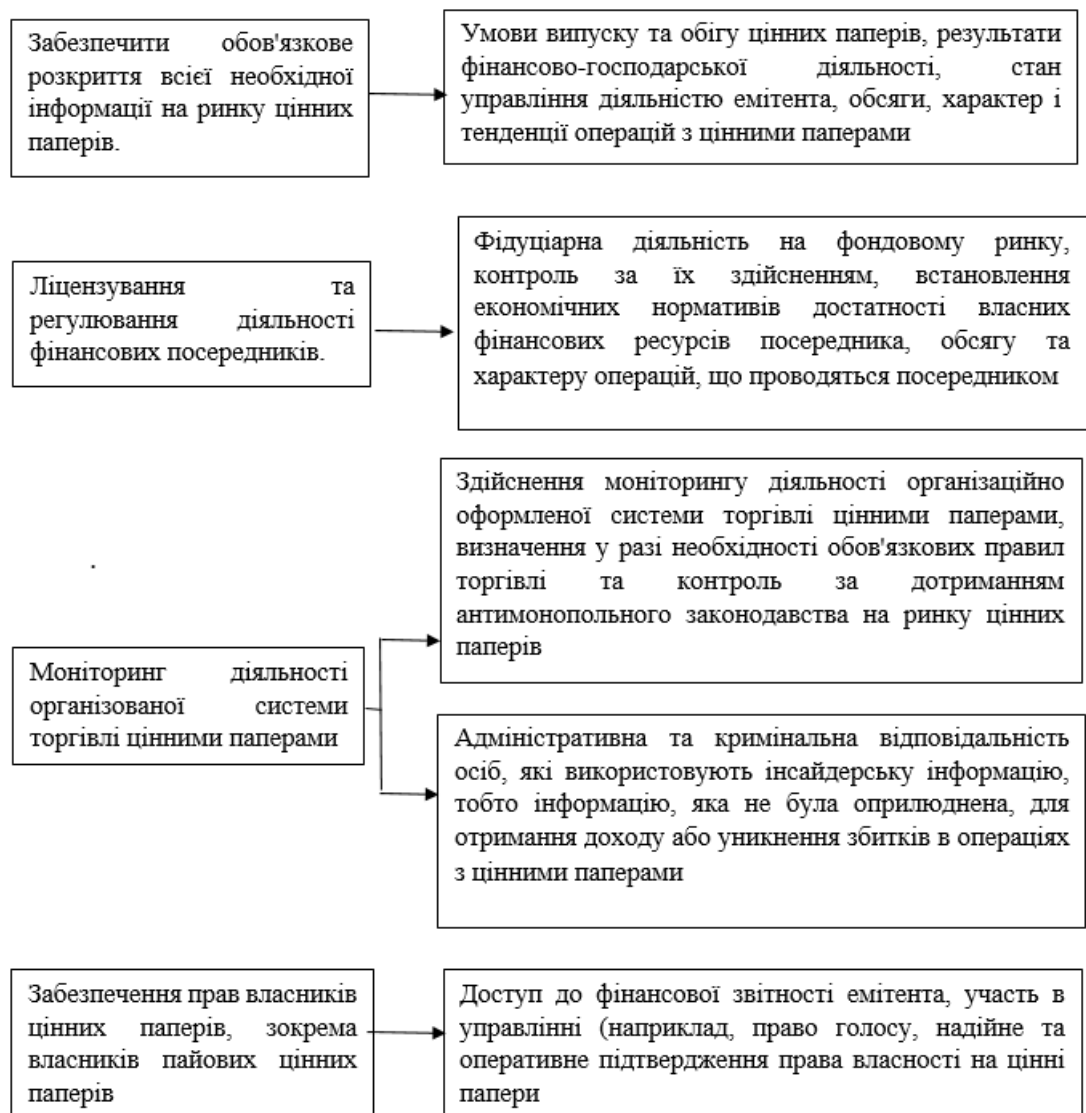

Рис. 1.6. Державне регулювання фондового ринку

Джерело: складено автором

Держава сприяє створенню та розвитку ефективної та стабільної системи розрахунків за операціями з цінними паперами, а також доступу до

фондового ринку незалежно від розміру або початкової фінансової спроможності емітента [6].

1.3. Організаційна система Національного депозитарію та фінансовий моніторинг НКЦПФР

Депозитарна діяльність - діяльність, у процесі якої професійні учасники ДСУ та НБУ надають послуги депозитарним установам, емітентам, депозитарним установам-кореспондентам, особам, що провадять клірингову діяльність, кліринговим центрам щодо здійснення розрахунків за договорами на фінансовому ринку. Діяльність обслуговування набуття, випуску та передачі прав за цінними паперами, а також послуги, пов'язані з обмеженням прав за цінними паперами [10].

В Україні надаються такі види депозитарних послуг (див. рис. 1.7) [12]:

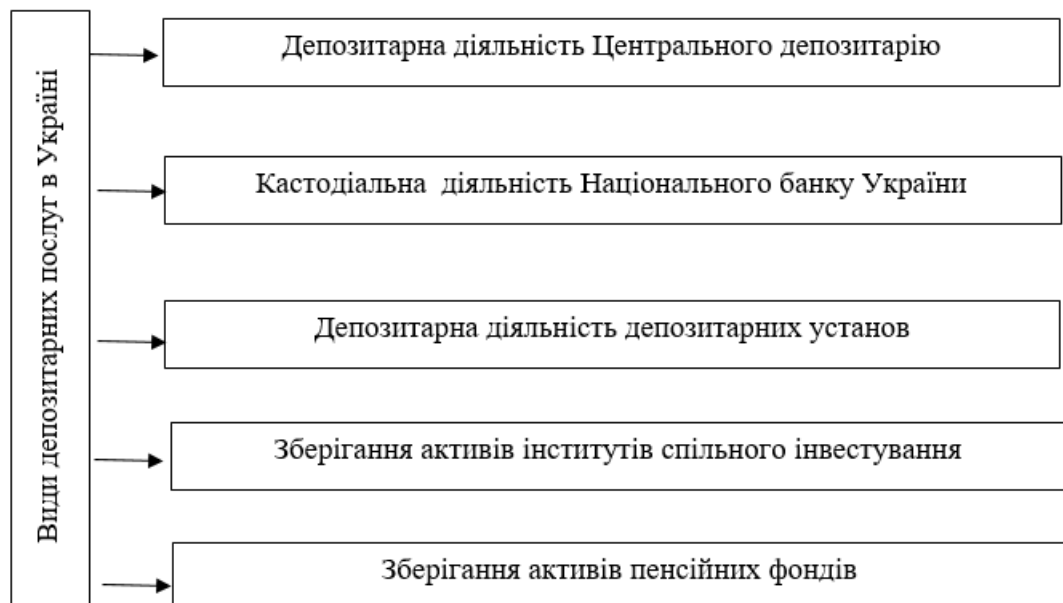

Рис. 1.7. Депозитарні послуги в Україні

Джерело: складено автором

Діяльність депозитарію може поєднуватися із зберіганням активів пенсійних та інститутів спільного інвестування фондів, а також з торгівлею цінними паперами і діяльністю банків [11].

Місія Національного депозитарію [13]:

- Надавати якісні послуги учасникам депозитарної системи України з високим рівнем цифровізації та врахуванням їхніх інтересів.
- Бути центром компетенції з модернізації інфраструктури ринку капіталу та впровадження міжнародних стандартів.
- Бути ключовим елементом інфраструктури ринку капіталу України та об'єктом критичної інфраструктури, де безпека є пріоритетом.
- Забезпечувати працездатність та стабільність системи обліку рахунків ЦП, також захищеність інформації, що міститься в ньому.

Візія Національного депозитарію [12]:

- Діяльність НГУ заснована на партнерських відносинах із замовниками, використанні високотехнологічних рішень з високим рівнем автоматизації (STP) та відповідності принципам PFMI-IOSCO.
- Будучи єдиним центральним депозитарієм для всіх ЦП в Україні, він повністю інтегрований у міжнародну пост-трейдингову фінансову систему.

Послуги Національних Депозитаріїв України [10]:

1. Для емітентів депозитної анкети під час воєнного стану:
 - Документи для зміни депозитної анкети можуть подаватися як в електронному вигляді через веб-сервіс «Кабінет клієнта», так і у паперовій формі.
 - Перевірка представників здійснюється в режимі відеотрансляції.
2. Виплата доходу/суми повернення за цінними паперами:
 - Центральний депозитарій забезпечує виплату дивідендів АТ через депозитарне обслуговування на підставі договору про обслуговування емісії цінних паперів, укладеного з акціонерним товариством, який передбачає надання відповідних послуг.

Обслуговування процедури Squeeze-out [12]:

Укладено договір про обслуговування цінних паперів щодо

Порядок укладення Додаткової угоди до Договору щодо обслуговування

емісії ЦП та відповідної процедури обслуговування їх продажі. Закон України «Про акціонерні товариства».

Послуги для депозитних установ [12]:

- Клірингові послуги;
- Міжнародні операції;
- Формування масивів даних;
- Зміни в моделях взаємодії між депозитаріями та центральними банками;
- Формування масивів даних [12].

Функції які виконує депозитарій з цінних паперів:

- Зберігання цінних паперів (у формі бездокументарних випусків);
- Розподіл цінних паперів у депозитарії цінних паперів;
- здійснення господарської діяльності з використанням цінних паперів, випущених емітентом.

Учасники депозитарних установ. Депозитарна установа - це юридична особа, яка займається виключно депозитарною діяльністю та може здійснювати кліринг та розрахунки за правочинами щодо цінних паперів. Банки можуть бути учасниками депозитарної установи лише за умови, що вона створена у формі публічного акціонерного товариства, учасниками якого є не менше 10 зберігачів, і якщо частка жодного з учасників у статутному капіталі депозитарної установи не перевищує 25% [12].

Банки інвестуючи на фондовому ринку, можуть формувати портфелі цінних паперів із сукупності ЦП, які перебувають у власності банку, та отримувати дохід від операцій з цінними паперами.

НБУ пропонує наступну класифікацію вкладень у ЦП банкам [13] рис. 1.8.

Професійна діяльність на фондовому ринку це діяльність торгівлею ЦП яка містить операції, що передбачають оплату цінних паперів для передачі їх новим власникам.

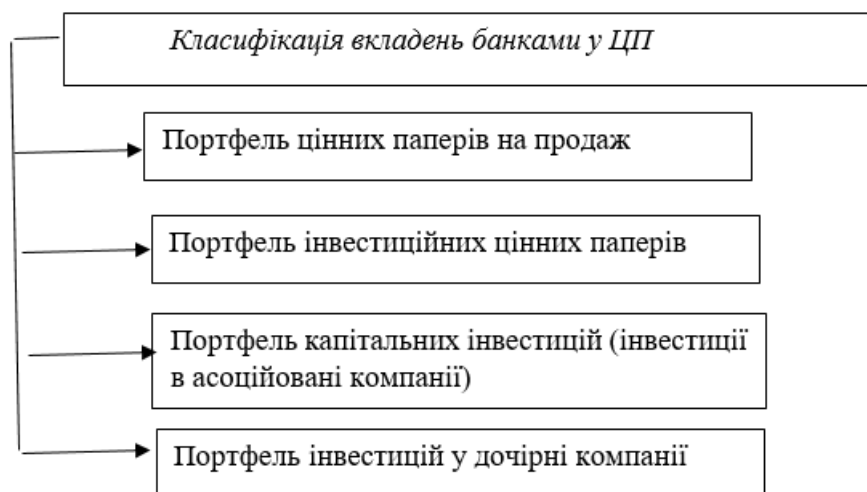

Рис. 1.8. Класифікація вкладень банками у ЦП

Джерело: складено автором

Банки можуть бути членами депозитаріїв [12].

Діяльність брокерів - це діяльність, в якій банки як торговці ЦП заключають цивільно-правові договори до цих цінних паперів (у тому числі договори комісії та доручення). Це здійснюється як від свого імені так і від третіх осіб відповідно до складеного доручення та за рахунок інших. Крім того, під час здійснення брокерської діяльності банк може виступати як гарант до виконаних зобов'язань перед третіх осіб та отримувати за це винагороду [13].

До сфери діяльності брокера також входить консультування з питань купівлі-продажу цінних паперів на вторинному ринку. Банк як брокер, має право прийняти доручення клієнта на купівлю ЦП і надати певні гарантії цієї купівлі в договорі.

В якості гарантії може бути прийнятий депозит, застава або вексель. Як комісіонери, комерційні банки зобов'язані докладати всіх зусиль для укладання угод на найвигідніших умовах для своїх клієнтів. Вони повинні намагатися укладати угоди за найнижчою можливою ціною при купівлі та за найвищою можливою ціною при продажу, а також виконувати всі інструкції клієнта, включаючи будь-які обмеження щодо курсів обміну, часу та місця проведення операції.

Андеррайтинг - це розміщення (андеррайтинг і продаж) цінних паперів

банком за власний рахунок за дорученням клієнта-емітента [11].

Банки можуть займатися трастовою діяльністю. Комерційним банком як довіреною особою своїх клієнтів на власний розсуд із зобов'язанням зберегти та примножити активи клієнта на певний відсоток. Для здійснення трастових операцій комерційні банки організовують незалежні трастові відділи. Трастовий відділ, як правило, є самостійним підрозділом з власними коштами та балансом [13].

Фінансовий моніторинг НКЦПФР.

«Фінансовий нагляд (моніторинг) - це сукупність заходів, що здійснюються органами фінансового нагляду у сферах запобігання та протидії, включаючи державний фінансовий нагляд та первинний фінансовий нагляд.

Первинний фінансовий нагляд охоплює наступне рис. 1.9 [16]:

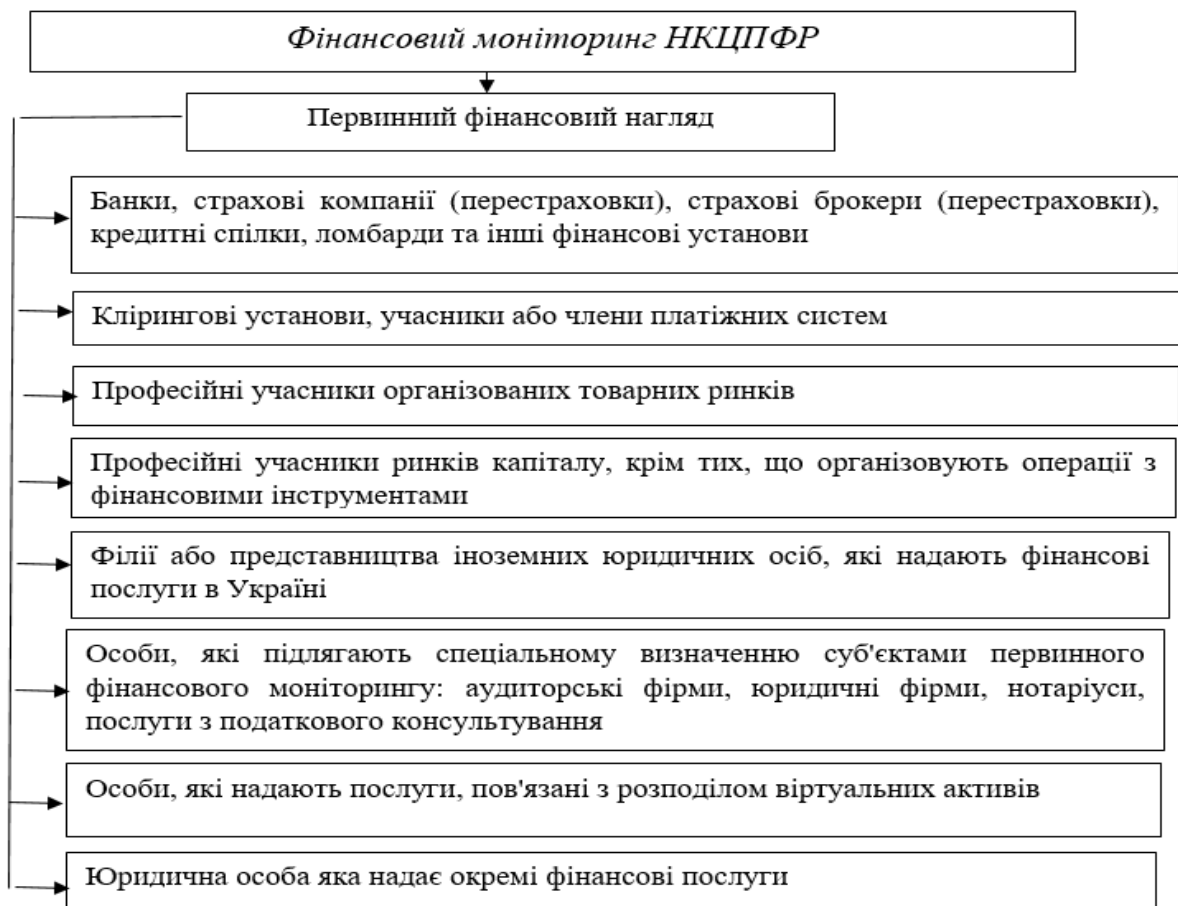

Рис. 1.9. Первинний фінансовий моніторинг НКЦПФР

Джерело: складено автором

Державний фінансовий нагляд охоплює наступні установи рис. 1.10 [16]:

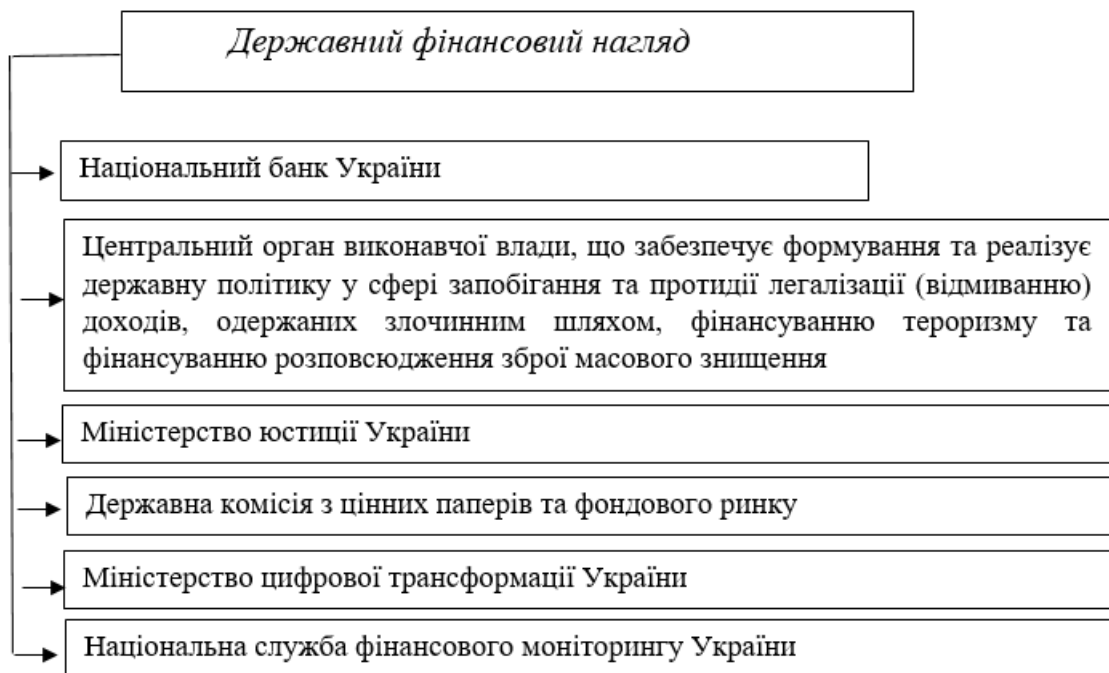

Рис. 1.10. Державний фінансовий нагляд

Джерело: складено автором

Моніторинг учасників фондового ринку

НКЦПФР здійснює контроль за учасниками фондового ринку також, здійснює обмін інформацією у сфері нагляду відповідно до угод, укладених з наступними органами державної влади [16,17]:

- Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України.
- Фонд державного майна України.
- Міністерство внутрішніх справ України.
- Рахункова палата України.
- Національна податкова служба України.
- Національний банк України.
- Національний комітет статистики України.
- Державна служба фінансового моніторингу України.
- Антимонопольний комітет України.

Таким чином, згідно закону України з метою запобігання та протидії

фінансуванню тероризму Державна комісія здійснює керування та моніторинг у зв'язку з організованою товарною діяльністю професійних учасників на ринку [17,18].

Висновки по розділу 1.

1. Під час дослідження було проаналізовано та визначено, що фондовий ринок являє собою сукупність економічних відносин, пов'язаних з емісією, купівлею та продажем цінних паперів.

2. Розвиток фондового ринку в Україні для забезпечення ефективного функціонування економіки має важливе значення

3. На фондовому ринку України використовують такі фінансові інструменти як пайові цінні папери сертифікати інвестиційних фондів, боргові зобов'язання, такі як форварди, ф'ючерси, свопи та опціони та ін.

4. На фондовому ринку суб'єктів поділено на дві категорії це прямі та непрямі. До прямих учасників відносять тих, хто безпосередньо бере участь у торгах і здійснює професійну діяльність на фондовому ринку. Непрямі учасники — це суб'єкти, які створюють відповідні умови для виконання функцій і обов'язків прямих учасників.

5. Виділено і охарактеризовано групи функцій на фондовому ринку, поділених на своєрідні та загальноприйняті. До загальноприйнятих відносять такі функції як інформаційну, комерційну, регуляторну та контрольну. своєрідні мають функції перерозподілу та страхування ризиків.

6. Визначено особливості принципів щодо функціонування фондового ринку в Україні. До них відносять захист інтересів івесторів, соціальна справедливість, стабільність, ефективність та ін.

РОЗДІЛ 2

СТАН РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

2.1. Аналіз розвитку фондового ринку в Україні

2.1.1. Аналіз фондового ринку НКЦПФР

Попри позитивний розвиток обсягів емісії на первинному ринку цінних паперів у 2019–2021 роках, у 2022 році через військову агресію Росії спостерігалось майже дворазове зменшення обсягів порівняно з 2021 роком. (рис. 2.1).

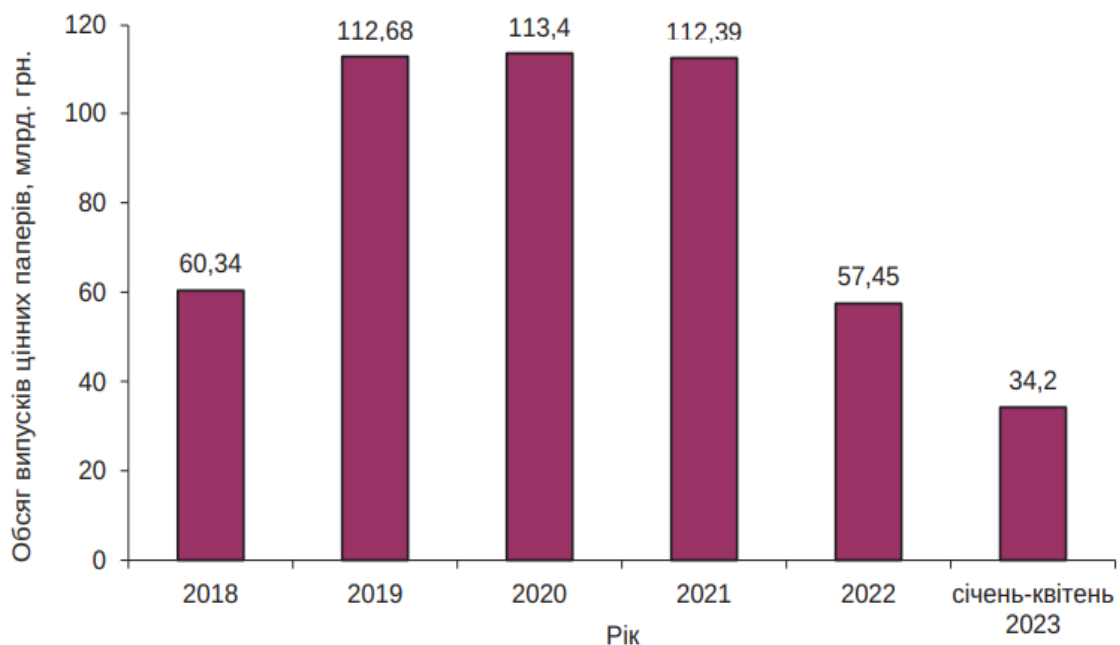

Рис. 2.1. Обсяг зареєстрованих НКЦПФР випусків цінних паперів

Джерело: побудовано автором

Обсяг випусків емісійних ЦП, які були зареєстрованих НКЦПФР за період з січня по грудень 2019 року, дорівнював 112,68 млрд грн. Це на 52,3 мільярда гривень більше, ніж за період 2018 року, коли обсяг випусків становив 60,34 мільярдів гривень [19].

На фондовому ринку у 2019 році було зміцнення торгів ЦП на біржах «Перспектива» та «ПФТС», що у сумі склали 98,7% від загальної вартості

біржових контрактів. Дані розглянуто у таблиці 2.3. [19].

Таблиця 2.1

Обсяг та кількість випусків акцій, зареєстрованих Комісією протягом січня-грудня 2019 року

Період	Обсяг випуску акцій, млн. грн.	Кількість випусків, шт.
Січень	471,30	7
Лютий	210,00	3
Березень	21,85	2
Квітень	54,29	2
Травень	1 003,52	6
Червень	1 315,56	12
Липень	1 899,83	9
Серпень	37 791,63	8
Вересень	1 290,60	7
Жовтень	18 437,95	11
Листопад	200,31	6
Грудень	842,54	5
Усього	63 539,38	78

Джерело: [19]

За обсягом біржі то угоди з цінними паперами на вторинному ринку протягом січня-грудня 2019 року складали 98,9% від загального їх обсягу за рік.

У порівнянні з аналогічним періодом 2018 року, обсяг зареєстрованих випусків акцій збільшився на 41,3 млрд грн. У січні-грудні 2019 року Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКФРЦП) зареєструвала 88 випусків облігацій підприємств на загальну суму 11,2 млрд грн. Ці дані розглянуто в таблиці 2.2. Однак, порівняно з аналогічним періодом 2018 року, обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зменшився на 4,2 млрд грн [19].

Протягом січня-грудня 2019 року найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організованих торгових майданчиках було зафіксовано з державними облігаціями України, що становив 295 млрд грн, або 96,81% від загального обсягу біржових контрактів.

Таблиця 2.2

Обсяг та кількість випусків облігацій підприємств, зареєстрованих Комісією протягом січня-грудня 2019 року

Період	Обсяг випуску облігацій підприємств, млн грн				Кількість випусків, шт.
	Підприємства (крім банків та страхових компаній)	Банки	Страхові компанії	Загальний обсяг зареєстрованих випусків	
Січень	517 090 400,00	0,00	0,00	517 090 400,00	3
Лютий	1 194 584 080,00	0,00	0,00	1 194 584 080,00	12
Березень	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Квітень	50 000 000,00	200,00	0,00	250 000 000,00	3
Травень	798 837 250,00	0,00	0,00	798 837 250,00	9
Червень	75 000 000,00	0,00	0,00	75 000 000,00	2
Липень	3 500 000 000,00	0,00	0,00	3 500 000 000,00	1
Серпень	1 018 624 464,00	0,00	0,00	1 018 624 464,00	7
Вересень	334 124 600,00	0,00	0,00	334 124 600,00	11
Жовтень	1 215 486 020,00	0,00	0,00	1 215 486 020,00	16
Листопад	1 052 340 590,00	0,00	0,00	1 052 340 590,00	22
Грудень	1 250 000 000,00	0,00	0,00	1 250 000 000,00	2
Усього	11 006 087 404,00	200,00	0,00	11 206 087 404,00	88

Джерело: [19]

Обсяг випуску емісійних ЦП, які були зареєстровані НКЦПФР у період з січня по грудень 2020 р., дорівнював 114 млрд. грн. Що на 78 млрд. грн. менше з періодом 2019 р де становив 192 млрд. грн. [20].

На фондовому ринку відбулася консолідація торгів цінними паперами на фондових біржах «Перспектива» та «ПФТС», які у сумі склали 98,7% від загальної вартості біржових контрактів. Дані розглянуто у таблиці 2.3. [19]

Таблиця 2.3

Обсяг біржових контрактів на організаторах торгівлі протягом січня-грудня 2019 року, млн. грн.

Організатор торгівлі	Акції	Акції іноземного емітента	Облігації підприємств	Державні облігації України	Облігація внутрішніх місцевих позик	Облігації іноземної держави	Інвестиційні сертифікати	Деривативи	Усього
ПФТС	254,13	22,31	5509,54	108590,73	5,41	44,16	331,65	0,00	114757,94
Перспектива	0,86	0,00	554,50	185602,69	0,00	0,00	0,01	205,18	186363,23
УБ	82,81	3,37	2697,81	1056,04	0,00	0,00	0,14	0,00	3840,18
УМВБ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,36	4,36
Іннекс	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
УФБ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього	337,80	25,68	8761,87	295249,47	5,41	44,16	331,81	209,54	304965,73

Джерело: [19]

Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) у період з січня по грудень 2020 року, становив 113,4 млрд грн. Це на 79 млн грн менше у порівнянні з відповідним періодом 2019 року, коли обсяг випусків становив 113,48 млрд грн [20].

Протягом січня-грудня 2020 року Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку зареєструвала 71 випуск акцій на суму 32,98 млрд грн. У порівнянні з аналогічним періодом 2019 року, обсяг зареєстрованих випусків акцій зменшився на 30,56 млрд грн. Ці дані наведено в таблиці 2.4 [20].

Таблиця 2.4

Обсяг та кількість випусків акцій, зареєстрованих Комісією протягом січня-грудня 2020 року

Період	Обсяг випуску акцій, млн грн	Кількість випусків, шт
Січень	145,91	8
Лютий	59,00	1
Березень	618,22	4
Квітень	132,88	3
Травень	2 249,15	6
Червень	58,24	4
Липень	6 724,66	11
Серпень	794,26	6
Вересень	12 750,12	5
Жовтень	708,52	7
Листопад	4 757,29	7
Грудень	3 984,55	9
Усього	32 982,80	71

Джерело: [20]

Серед великих випусків акцій, які значно вплинули на загальну структуру зареєстрованих випусків у грудні 2020 року, варто відзначити:

- випуск АТ «Таскомбанк» на суму 1 657 млн грн;
- випуск АТ «Київська кондитерська фабрика "Рошен"» на суму 1 млрд грн. [20].

Протягом січня-грудня 2020 року комісією було зареєстровано 96 випусків облігацій підприємств на суму 32,95 млрд грн. Ці дані наведені в таблиці 2.5 [20].

Таблиця 2.5

Обсяг та кількість випусків облігацій підприємств, зареєстрованих Комісією протягом січня-грудня 2020 року

Період	Обсяг випуску облігацій підприємств, млн грн				Кількість випусків, шт
	Підприємства (крім банків та страхових компаній)	Банки	Страхові компанії	Загальний обсяг зареєстрованих випусків	
Січень	4774,64	200,00	0,00	4974,64	24
Лютий	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Березень	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Квітень	5992,00	0,00	0,00	5992,00	2
Травень	3398,16	0,00	0,00	3398,16	14
Червень	13642,00	0,00	0,00	13642,00	6
Липень	341,62	0,00	0,00	341,62	7
Серпень	310,00	0,00	0,00	310,00	10
Вересень	200,00	0,00	0,00	200,00	4
Жовтень	495,55	0,00	0,00	495,56	7
Листопад	530,02	0,00	0,00	530,02	12
Грудень	3065,00	0,00	0,00	3065,00	10
Усього	32749,00	200,00	0,00	32949,00	96

Джерело: [20]

На фондовому ринку протягом січня-грудня 2020 року відбулася консолідація торгів цінними паперами на двох біржах: «Перспектива» та «ПФТС». Загальна вартість контрактів на цих біржах склала 99,28% від вартості всіх фондових контрактів дані розглянуті у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Обсяг біржових контрактів на організаторах торгівлі з розподілом за видом фінансового інструменту протягом січня-грудня 2020 року, млн. грн.

	Акція	Акція іноземного емітента	Акція КіФ	Державний дериватив	Інвестиційний сертифікат	Облігація внутрішніх державних позик	Облігація внутрішніх місцевих позик	Облігація зовнішніх державних позик	Облігація іноземного емітента	Облігація іноземної держави	Облігація підприємства	Оptionний сертифікат	Ф. юрерсний контракт	Загальний підсумок
УБ	191,93	6,75	0,00	0,00	7,45	1998,87	21,38	121,63	5,84	0,00	43,50	0,00	16,60	2413,95
ПФТС	402,20	0,20	3,72	0,00	43,40	125899,61	3440,29	857,95	65,52	4,09	817,55	0,00	0,00	131534,53
УМВБ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,77	6,77
ПЕРСПЕКТИВА	0,00	0,00	0,00	2,82	0,00	200755,50	394,83	175,70	0,00	0,00	66,50	59,82	0,00	201455,17
Усього	594,13	6,95	3,72	2,82	50,85	328653,97	3856,51	1155,28	71,36	4,09	927,56	59,82	23,37	335410,42

Джерело: [20]

У 2020 році 5 комерційних банків випустили найбільше акцій в Україні, що становить 58,23% від загальної кількості випущених акцій, дані розглянуто

у табл. 2.7. [24].

Таблиця 2.7

Емітенти, які зареєстрували найбільші випуски акцій у 2020 році

№	Найменування емітента	Обсяг емісії, млрд. грн.	Частка в загальному обсязі емісії акцій банку, %
1	АТ «Державний експортно-імпортний банк України»	6,840	20,74
2	АТ «Перший Український Міжнародний Банк»	4,781	14,49
3	АТ МР "Банк"	4,300	13,04
4	АТ "Магістральні газопроводи України"	3,851	11,68
5	АТ «Таскомбанк»	1,647	4,99
6	АТ АБ «Південне»	1,640	4,97
7	ПраТ «КИЇВСЬКА КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «РОШЕН»	1,000	3,03
8	АТ «Банк Восток»	0,796	2,41
9	АТ «А-Банк»	0,778	2,36
10	ПраТ «Київстар»	0,655	1,99

Джерело: [24]

У 2021 році було випущено ЦП на суму 112,3 млрд грн, з яких 99,02% становили корпоративні цінні папери [24].

Серед фінансових інструментів найбільшу зареєстровану вартість мали акції КІФ (45,29%), облігації підприємств (38,15%) та корпоративні облігації (8,88% від загальної вартості ЦП у 2021 році [21].

У січні-грудні 2021 року Комісія зареєструвала 113 випусків корпоративних облігацій загальною вартістю 9,98 млрд грн порівняно з аналогічним періодом 2020 року загальний обсяг випусків корпоративних облігацій зменшився на 22,97 млрд грн. (див. табл. 2.8) [25].

З початку року по 31 грудня 2022 року НКЦПФР скасувала реєстрацію 103 випусків акцій на 4,0 млрд грн та 32 випуску облігацій на суму 7,4 млрд грн. У січні-грудні 2022 року Комісія зареєструвала 39 випусків облігацій підприємств (на суму 2,03 млрд грн) та випуски облігацій в іноземній валюті (на суму 6,4 млн доларів США) Порівняно з аналогічним періодом 2021 року обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зменшився на 7,95 млрд грн., данні розглянуто у табл. 2.9. [22].

Таблиця 2.8

Обсяг та кількість випусків облігацій підприємств протягом січня-грудня 2021 року

Період	Обсяг випуску облігацій підприємств, млн грн				Кількість випусків, шт
	Підприємства (крім банків та страхових компаній)	Банки	Страхові компанії	Загальний обсяг zareestrovanih vипусків	
Січень	158,11	0,00	0,00	158,11	4
Лютий	3405,02	0,00	0,00	3405,02	33
Березень	225,00	0,00	0,00	225,00	2
Квітень	255,00	200,00	0,00	455,00	5
Травень	215,54	0,00	0,00	215,54	14
Червень	2231,61	0,00	0,00	2231,61	14
Липень	757,28	0,00	0,00	757,28	10
Серпень	853,46	0,00	0,00	853,46	6
Вересень	626,93	0,00	0,00	626,93	8
Жовтень	15,00	0,00	0,00	15,00	1

Джерело: [21,25]

Таблиця 2.9

**Обсяг та кількість випусків облігацій підприємств, zareestrovanih
Комісією протягом січня-грудня 2022 року**

Період	Обсяг випуску облігацій підприємств, млн грн				Кількість випусків, шт
	Загальний обсяг zareestrovanih vипусків, млн грн	Підприємства (крім банків та страхових компаній)	Банки	Страхові компанії	
Січень	450,39	450,39	0	0	14
Лютий	1221,05	1221,05	0	0	15
Березень	0	0	0	0	0
Квітень	0	0	0	0	0
Травень	0	0	0	0	0
Червень	0	0	0	0	0
Липень	70	70	0	0	1
Серпень	0	0	0	0	0
Вересень	50	50	0	0	1
Жовтень	0	0	0	0	0
Листопад	235	235	0	0	8
Грудень	0	0	0	0	0
Усього	2026,45	2026,45	0	0	39

Джерело: [22]

Станом на 31 грудня 2022 року Комісія скасувала реєстрацію 31 випуску корпоративних облігацій на суму 7,6 млрд грн.

За відповідний період найбільший обсяг фінансових інструментів, що перебували в обігу на організованих ринках капіталу, припадає на облігації

внутрішньої державної позики - 152,83 млрд грн (95,14% від загального обсягу фінансових інструментів, що перебували в обігу на організованих ринках капіталу за січень-грудень цього року) [22].

У січні-грудні 2022 року торгівля ЦП на двох організованих ринках капіталу - ФБ «ПЕРСПЕКТИВА» та ПФТС - була консолідованою і становила 90,40% від торгівлі з фінансовими інструментами, данні розглянуто у табл. 2.10. [22].

Таблиця 2.10

Обсяг торгів фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу протягом січня-грудня 2022 року, млн. грн.

	Акція	Акція іноземного емітента	Акція КІФ	Інвестиційний сертифікат	Корпоративна облігація	Облігація внутрішніх державних позик України	Облігація внутрішніх місцевих позик	Облігація зовнішніх державних позик України	Облігація іноземного емітента	Облігація іноземної держави	Облігація підприємства	Ф'ючерсний контракт	Усього
УБ	88,18	412,26	2,89	1,49	11,26	13665,17	4,80	1171,48	45,58	3,05	9,24	1,42	15416,82
ПФТС	3,57	524,04	0,00	0,00	186,61	80172,14	55,66	2076,33	26,13	735,76	194,07	0,00	83974,32
УМВБ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,44	4,44
ПЕРСПЕКТИВА	0,00	0,30	0,00	0,00	0,00	58987,88	1,06	571,49	16,57	1557,26	105,88	0,00	61240,43
Усього	91,75	936,60	2,89	1,49	197,88	152825,19	61,53	3819,30	88,28	2296,08	309,19	5,87	160636,02

Джерело:[22]

Також, обсяг емісії суттєво зменшився у цьому ж році, ЦП було випущено на суму 57,5 млрд. грн. з яких становили корпоративні цінні папери [8].

Найбільші обсяги випусків припадали на акції підприємств - 61,01%, акції КІФ - 33,07% та облігації підприємств - 3,53%.

Обсяг також у 2022 році, коли було випущено цінних паперів на суму 57,45 млрд грн, 100% Серед фінансових інструментів найбільші обсяги випусків припадали на акції підприємств - 61,01%, акції КІФ - 33,07% та облігації підприємств - 3,53%. (рис. 2.2).

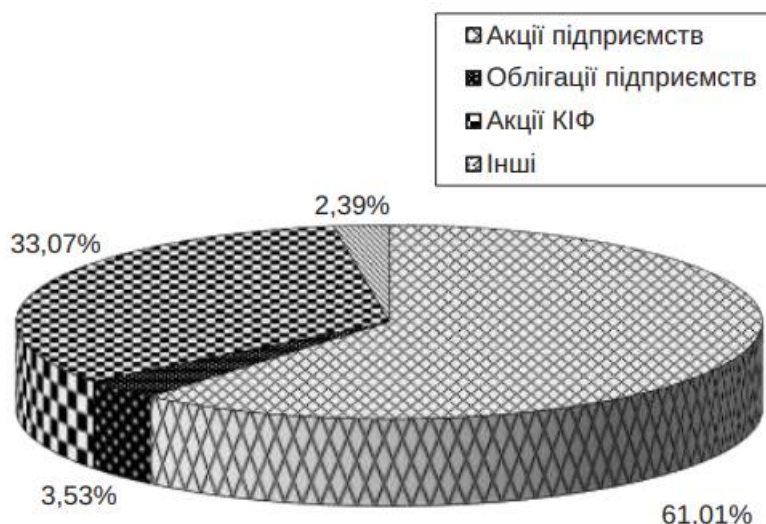

Рис. 2.2. Структура випусків корпоративних ЦП на первинному ринку у 2022 році

Джерело: побудовано автором

Фондовий ринок є однією з основних складових вітчизняного фінансового ринку та високо об'єктивним відображенням інституційних змін в економіці. Як фінансовий актив, акції повною мірою відображають динаміку розвитку недержавного сектору економіки: станом на 1 січня 2023 року в Україні налічувалося 7 177 акціонерних товариств, на які припадає майже 70% валового внутрішнього продукту (ВВП) країни. В акціонерних товариствах зосереджено понад 50% промислово-виробничого потенціалу України. Це свідчить про те, що банківські установи надають перевагу більш перспективним та надійним способам отримання прибутку [23].

Загалом, за результатами діяльності операторів організованого ринку капіталу у січні-грудні 2022 року можна зробити висновок, що обсяг торгів фінансовими інструментами та поза організованим ринком капіталу зменшився.

Фондовий ринок є однією з основних складових вітчизняного фінансового ринку та високо об'єктивним відображенням інституційних змін в економіці. Як фінансовий актив, акції повною мірою відображають динаміку розвитку недержавного сектору економіки: станом на 1 січня 2023 року в

Україні налічувалося 7 177 акціонерних товариств, на які припадає майже 70% валового внутрішнього продукту (ВВП) країни. В акціонерних товариствах зосереджено понад 50% промислово-виробничого потенціалу України. Це свідчить про те, що банківські установи надають перевагу більш перспективним та надійним способам отримання прибутку [23].

Активи банків у 2023 році різко зросли, що є позитивним фактором, пов'язаним зі збільшенням міжнародних резервів у доларовому еквіваленті та переоцінкою у гривневому еквіваленті через зміну курсу гривні до іноземних валют протягом періоду. Емітентами, які мали значний вплив на загальний склад зареєстрованих випусків у грудні 2023 року, були ПрАТ «Київська кондитерська фабрика ROSHEN», ПрАТ «Преса» та ПрАТ «Страхова компанія «ІНТЕР-ПОЛІС» (загальна сума: 30,31 млн грн). З початку 2023 року Комісія скасувала 171 реєстрацію випусків акцій на суму 22,06 млрд грн., данні розглянуто у табл. 2.11 [23].

Таблиця 2.11

Обсяг та кількість випусків акцій, зареєстрованих Комісією протягом січня-грудень 2023 року

Період	Обсяг випуску акцій, млн грн	Кількість випусків, шт
Січень	1 255,4	1
Лютий	1 514,5	1
Березень	-	0
Квітень	59,6	3
Травень	194,6	2
Червень	130,0	1
Липень	297,5	4
Серпень	89,7	3
Вересень	3 370,6	5
Жовтень	124,1	3
Листопад	1 538,1	3
Грудень	577,6	4
Усього	9 151,7	30

Джерело: [23]

У січні-грудні 2023 року Комісія зареєструвала 24 випуски облігацій, у тому числі облігацій підприємств на суму 13,05 млрд грн та облігацій в іноземній валюті на суму 8 млн доларів США. Порівняно з аналогічним періодом 2022 року обсяг зареєстрованих випусків облігацій у січні-грудні

2023 року збільшився на 11,02 млрд грн. На загальну структуру зареєстрованих випусків облігацій у грудні 2023 року значний вплив мав випуск облігацій ТОВ «Новапей Кредит» на суму 300 млн грн. данні розглянуто у табл. 2.12 [23].

Таблиця 2.12.

**Обсяг та кількість випусків облігацій підприємств, зареєстрованих
Комісією протягом січня - грудня 2023 року**

Період	Обсяг випуску облігацій підприємств, млн грн				Кількість випусків, шт
	Загальний обсяг зареєстрованих випусків, млн грн	Підприємства (крім банків та страхових компаній)	Банки	Страхові компанії	
Січень	10 800,0	10 800,0	-	-	2
Лютий	-	-	-	-	5
Березень	-	-	-	-	-
Квітень	900,0	900,0	-	-	2
Травень	-	-	-	-	-
Червень	-	-	-	-	-
Липень	100,0	100,0	-	-	1
Серпень	110,0	110,0	-	-	4
Вересень	200,0	200,0	-	-	2
Жовтень	220,0	220,0	-	-	3
Листопад	400,0	400,0	-	-	1
Грудень	315,0	315,0	-	-	4
Усього	13045,0	13045,0	0	0	24

Джерело: [23]

Комісія також скасувала реєстрацію 71 випуску корпоративних облігацій (9,01 млрд грн), трьох випусків муніципальних облігацій (1,1 млрд грн) та одного випуску опціонних сертифікатів (0,5 млрд грн), випущених з початку 2023 року. [23].

При цьому найбільшим обсягом фінансових інструментів на організованому ринку капіталу за цей період були облігації внутрішньої державної позики (ОВДП) на суму 406 млрд грн, що відповідає 93% від загального обсягу фінансових інструментів на організованому ринку капіталу. 2023 р. данні розглянуто у табл. 2.13. [23].

Таблиця 2.13

Обсяг торгів фінансовими інструментами в операторів організованих ринків капіталу протягом січня-грудня 2023 року, млн. грн.

	Акція	Акція іноземного емітента	Акція КІФ	Корпоративна облігація	Облігація внутрішніх державних позик України	Облігація зовнішніх державних позик України	Облігація іноземної держави	Інвестиційний сертифікат	Облігація підприємства	Облігація іноземного емітента	Загальний підсумок
Січень	1,6	1,3	0,1	4,2	27303,7	1,8	1674,5	0,0	0,0	0,0	28987,0
Лютий	1,8	0,8	0,001	171,0	19830,3	2,2	1229,4	0,03	31,6	0,0	21267,2
Березень	3,0	1,2	0,0	867,3	31003,4	6,9	2313,9	0,03	0,0	0,0	34195,8
Квітень	18,3	1,3	0,0	290,7	36021,2	14,5	2405,6	0,8	0,0	22,4	38774,9
Травень	9,8	0,2	0,0	452,3	41444,3	5,5	3871,0	0,7	40,2	8,6	45832,6
Червень	13,9	1,1	0,0	435,7	22295,7	24,3	2962,4	0,3	0,0	65,2	25798,5
Липень	7,1	0,0	0,0	489,1	27611,0	20,2	2368,6	0,1	0,1	14,6	30510,8
Серпень	0,3	0,2	0,0	519,3	28963,6	14,2	326,5	0,6	1,6	10,3	29836,5
Вересень	1,4	0,2	0,0	926,2	45368,6	17,2	1064,0	3,2	1,0	0,0	47381,8
Жовтень	21,9	0,1	0,0	2059,8	41798,9	11,7	1012,8	1,3	23,8	0,0	44930,4
Листопад	14,7	0,1	0,0	1529,4	47355,5	29,3	713,6	0,6	3,4	0,0	49646,5
Грудень	16,2	0,5	0,0	1054,1	37012,6	52,5	1129,5	3,4	1,4	0,0	39270,2
Усього	109,9	7,1	0,1	8799,0	406008,7	200,3	21071,7	11,2	103,0	121,1	436432,1

Джерело: [23]

Операції з цінними паперами на двох організованих ринках капіталу, «Перспектива» та ПФТС, були консолідовані у період 2023/01/12 і становили 96,6% вартості фінансових інструментів, якими торгували. данні розглянуто у табл. 2.14. [23].

Таблиця 2.14

Обсяг торгів фінансовими інструментами в операторів організованих ринків капіталу, січень-грудень 2023 року, млн. грн.

	Акція	Акція іноземного емітента	Акція КІФ	Корпоративна облігація	Облігація внутрішніх державних позик України	Облігація зовнішніх державних позик України	Облігація іноземної держави	Інвестиційний сертифікат	Облігація підприємства	Облігація іноземного емітента	Загальний підсумок
ПФТС	19,3	0,1	0,0	8570,7	262369,1	77,0	3648,5	0,0	0,0	0,0	274684,7
ПЕРСПЕКТИВА	0,0	0,1	0,0	0,0	130459,7	4,8	16374,0	0,0	95,8	44,6	146978,9
УБ	90,6	6,9	0,1	228,4	13180,0	118,4	1049,3	11,2	7,2	76,6	14768,6
Усього	109,9	7,1	0,1	8799,0	406008,7	200,3	21071,7	11,2	103,0	121,1	436432,1

Джерело:[23]

У січні-грудні 2023 року торгівля фінансовими інструментами здійснювалася на первинному та вторинному ринках організованих операторів ринку капіталу, данні розглянуто у табл. 2.15 [23].

Таблиця 2.15

Обсяг торгів фінансовими інструментами на операторах організованих ринків капіталу за видами ринку протягом січня-грудня 2023 року,

млн. грн.

	Первинний ринок		Вторинний ринок				Усього
	Спотовий ринок	Усього на первинному ринку	Ринок РЕПО	Строковий ринок	Спотовий ринок	Усього на вторинному ринку	
ПФТС	360	360	71243,1	0	203081,5	274324,6	274684,7
ПЕРСПЕКТИВА	0	0	15741,2	0	131237,7	146978,9	146978,9
УБ	0	0	2005,1	0	12763,5	14768,6	14768,6
Усього	360	360	88989,4	0	347082,7	436072,1	436432,1

Джерело:[23]

Оборот на неорганізованому ринку капіталу у січні-грудні 2023 року становив 925,11 млрд. грн., що на 460,81 млрд. грн. більше, ніж за аналогічний період минулого року. Оборот на ринку капіталу у січні-грудні 2023 року становив 1 361,54 млрд. грн., що на 736,6 млрд. грн. більше, ніж за аналогічний період минулого року та на 1,81 млрд. дол. млн доларів США. ОВДП в іноземній валюті на організованому ринку капіталу становив 95,1 млн. доларів США [23].

Серед акцій, випущених в Україні у 2019-2023 роках, 99,9% були простими і лише 0,1% - привілейованими.

Більшість банків інвестують у державні облігації, оскільки вони мають низький рівень ризику, хоча й найнижчу дохідність. Аналіз структури кредитно-інвестиційних портфелів українських банків показує, що за останні п'ять років частка цінних паперів та довгострокових інвестицій у загальній

структурі портфеля зросла з 18,3% до 42,9% завдяки зростанню дохідності українських державних облігацій [23]. Це також свідчить про активність інвестиційної діяльності в банках в частині змін фінансових ризиків, що може негативно вплинути на інвестиції.

2.1.2. Аналіз діяльності «Української біржі»

Загальний обсяг угод у 2019 році склав 3 840 028 543,51 грн., а загальна кількість угод - 840. За структурою угод у 2019 році корпоративні облігації склали 70,25% від обсягу модус вівенді, або 2 697,8 млн. грн.; державні облігації - 27,5%, або 1 056 млн. грн.; акції - 2,24%, або 86,1 млн. грн.; та інвестиційні цінні папери - 0,01%, або 308,88 млн. грн. 308,8 тис. євро. [27].

Динаміка торгів «Української біржі» у 2019 році на рис. 2.3.

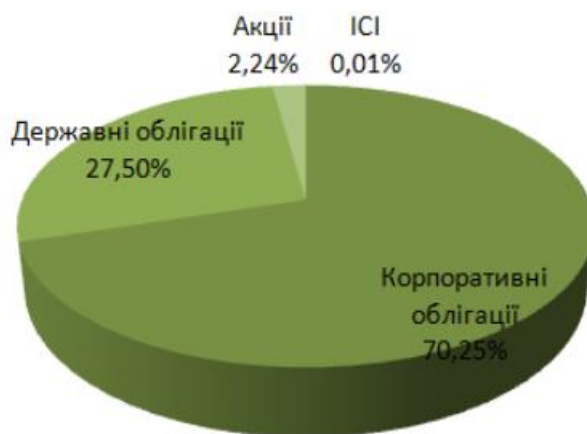

Рис. 2.3. Структура торгів «Української біржі» у 2019 році

Джерело: [27]

Загальний обсяг угод у 2020 році склав 2 414 629 934,76 грн за 2 250 угодами. Корпоративні облігації склали 2,04% від обсягу модус вівенді у 2020 році на суму 49,3 млн. грн., державні облігації - 88,70% від обсягу модус вівенді на суму 2 141,9 млн. грн., акції - 8,25% на суму 199,3 млн. грн., інвестиційні сертифікати - 0,28% на суму 6,8 млн. грн. та ф'ючерси - 0,72% на суму 17,3 млн. грн.

Структура торгів «Української біржі» у 2020 році на рис. 2.4. [28].

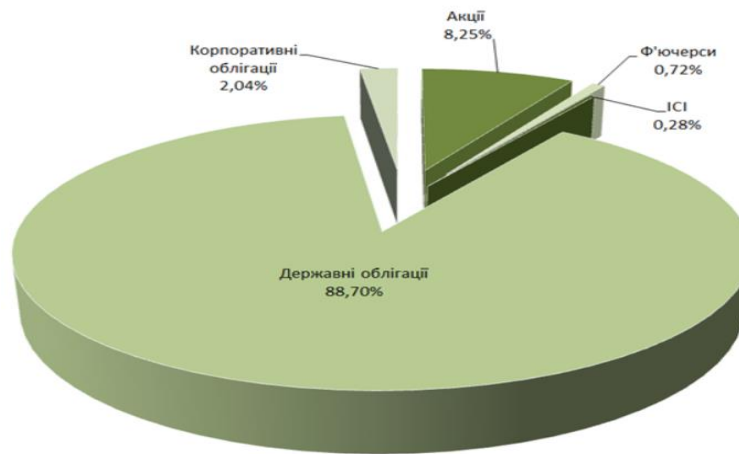

Рис. 2.4. Структура торгів «Української біржі» у 2020 році
Джерело: [28]

Наприкінці 2021 року загальний обсяг транзакцій склав 13 290 613 216,65 грн, а загальна кількість транзакцій - 5 879. Структура торгів «Української біржі» у 2021 році на рис. 2.5 [29,41].

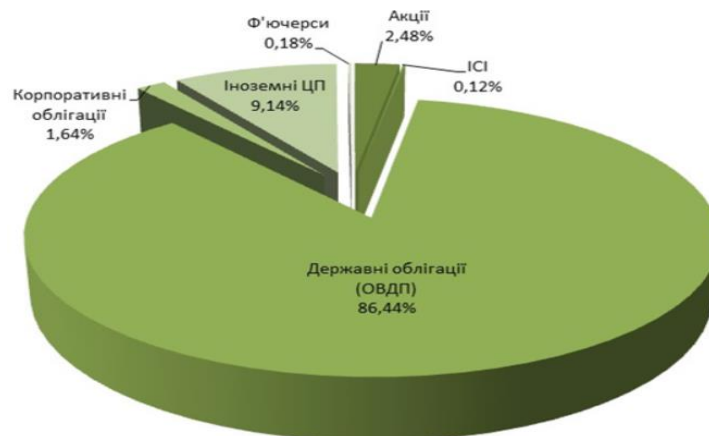

Рис. 2.5. Структура торгів «Української біржі» у 2021 році
Джерело: [29,41]

За структурою торгів у 2021 році корпоративні облігації становили 1,64% або 218 143 137,31 грн. від загального обороту, державні облігації - 86,44% або 11 487 976 887,46 грн., акції - 2,48% або 330194548, інвестиційні сертифікати - 0,12% або 15 855 776,63 грн., іноземні цінні папери 9,14% або 1 214 316,70 грн. та ф'ючерси 0,18% або 24 131 950 грн. [29].

За результатами торгів за 2022 рік загальний обсяг угод склав 16 080 102 442,99 грн., а загальна кількість угод - 204 044.

У структурі угод у 2022 році корпоративні облігації становили 0,13% або 20 502 800,57 грн, державні облігації - 89,09% або 14 261 286 796,69 грн, акції - 0,55% або 88 178 955,86 грн, інвестиційні сертифікати - 0,03% або 4 377 292,08 грн, іноземні цінні папери проти 10,20% (1 632 368 809,35 грн.) та 0,01% (1 423 750 грн.) ф'ючерсів.

Структура торгів «Української біржі» у 2022 році на рис. 2.6 [30,42].

Рис. 2.6. Структура торгів «Української біржі» у 2022 році

Джерело: [30,42]

За результатами аукціонів за 2023 рік загальна вартість угод склала 20 979 335 458,78 грн, а загальна кількість угод - 159 843. Структура торгів «Української біржі» у 2023 році на рис. 2.7 [31,43].

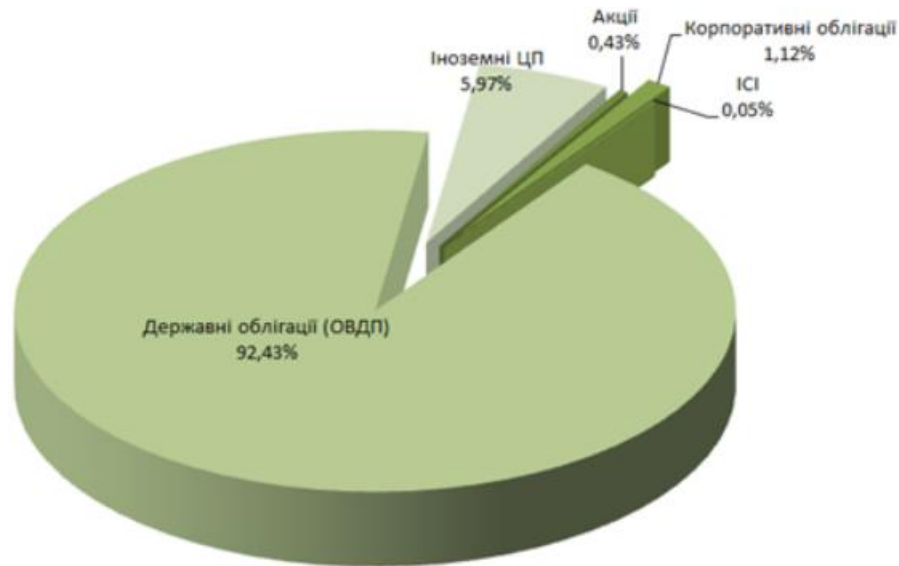

Рис. 2.7. Структура торгів на «Українській біржі» за 2023 рік

Джерело: [31,43]

У 2023 році корпоративні облігації становили 1,12% (235 555 652,20 грн) від загального обороту, державні облігації - 92,43% (19 390 725 768,09 грн), інвестиційні сертифікати - 0,05% (11 279 511 555,55 грн) та іноземні ЦП - 5,97% (1 205 (1 216 116 207,79 грн).

Загальний оборот на «Українській біржі» у травні 2024 року склав 8 972 726 418,88 грн, від загальної кількості угод – 21 510. Структура торгів на «Українській біржі» за травень 2024 року на рис. 2.8. [32].

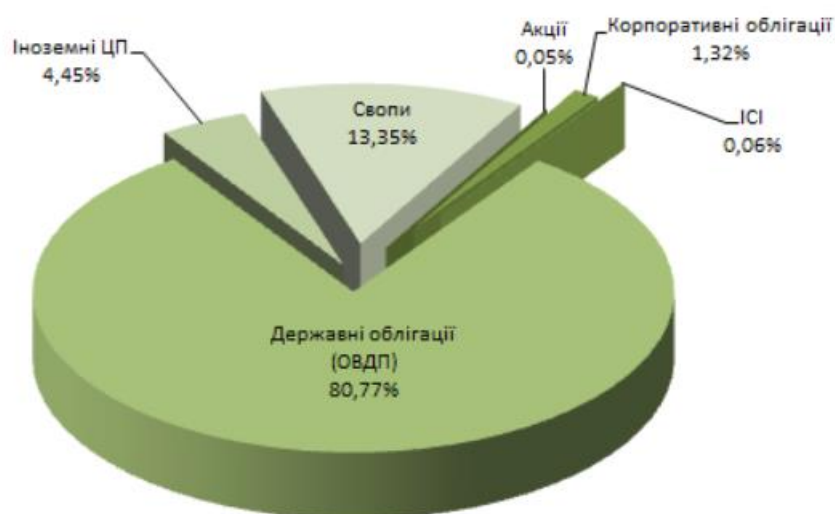

Рис. 2.8. Структура торгів на «Українській біржі» за травень 2024 року

Джерело: [32]

Структура торгів за травень 2024 року [32]:

- 80,77% загального обороту (7 246 953 740,19 грн) припадало на державні облігації (ОВДП),
- 0,05% (4 346 195,60 грн) на акції,
- 0,06% (5 153 748,85 грн) на інвестиційні сертифікати,
- 4,45% (399 622 586,66 грн) на іноземні цінні папери,
- 1,32% (118 416 392,58 грн) на корпоративні облігації,
- 13,35% (1 198 233 755,00 грн) на свопи.

2.2. Фінансові результати діяльності АТ КБ «ПриватБанк»

У 2019 році АТ КБ Приватбанк разом з іншими державними банками займав домінуючу позицію на ринку: загальна частка державних банків становила 55,2% за чистими активами та 61,4% за депозитами фізичних осіб. Однією з основних причин збільшення чистих активів банківської системи у 2019 році стало зростання ліквідних активів на +82 млрд грн та вкладень у цінні папери на +58 млрд грн приросту. Водночас кредитний портфель банківської системи зменшився на 7,6%, переважно через скорочення на 10,6% кредитів суб'єктам господарювання до 97 млрд грн.

Роздрібний кредитний портфель АТ КБ Приватбанк збільшився на 10 млрд грн або на 5% порівняно з минулим роком. Кредитний портфель (за вирахуванням резервів) збільшився на 9 млрд грн або на 19% завдяки розширенню кредитування:

а) Корпоративний бізнес: розвиток традиційних продуктів, таких як кредитні лінії, овердрафти та інноваційні продукти (КУБ), збільшив чистий кредитний портфель на 2,5 млрд грн;

б) фізичних осіб: чистий кредитний портфель збільшився на 7,5 млрд грн завдяки розвитку карткового продукту «Універсальна», іпотеки та лізингових продуктів.

Незважаючи на значне збільшення кредитного портфеля, його якість значно покращилася завдяки налагодженому процесу управління ризиками. На кінець 2019 року рівень прострочених кредитів склав 27,1% (на 700 базисних пунктів менше, ніж у 2018 році). Вартість кредитного ризику в 2019 році також знизилася в порівнянні з 2018 роком на 1,3% (в порівнянні з 2018 роком - на 70 базисних пунктів).

Водночас банківська система України характеризується значним збільшенням клієнтських коштів у 2019 році або на 15%, у тому числі корпоративних коштів – на 920 млрд грн або на 22,5%, особистих коштів – на 440 млрд грн або на 8,7%. Така ж тенденція спостерігається: протягом 2019 року кошти юридичних осіб збільшилися на 2,2 млрд грн або на 5%, а кошти фізичних осіб - на 7,3 млрд грн або на 4%.

АТ КБ ПриватБанк продовжує розвивати свої послуги в кількісному та якісному плані, що сприяло збільшенню кількості діючих карток та транзакцій в POS-терміналах і банкоматах. За підсумками 2019 року банк залишився лідером українського банківського сектору за більшістю позицій:

З великим відривом банк посів перше місце за обсягом депозитів фізичних осіб та третє місце за обсягом депозитів юридичних осіб.

АТ КБ ПриватБанк зміцнив своє лідерство за кількістю активних клієнтів-фізичних осіб та МСБ, досягнувши 18% зростання кількості активних роздрібних клієнтів та 22,5% зростання кількості активних юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців у 2019 році.

У 2019 році банк суттєво збільшив кредитний портфель - на 19% або +9 млрд грн. Банк зберіг лідерські позиції на ринку роздрібного кредитування.

На кінець 2019 року банк був добре капіталізований: на кінець 2019 року регулятивний капітал банку склав 19,2 млрд грн, а коефіцієнт адекватності регулятивного капіталу 14,15%, що вище нормативу 10%. За результатами стрес-тестів, проведених Національним банком України у 2019 році, навіть за найбільш негативного сценарію рівень капіталу не опускався нижче нормативних вимог. Ліквідність активів: усі нормативи банку значно

перевищують вимоги НБУ: норматив короткострокової ліквідності (Н6) станом на 31 грудня 2019 року становив 100,41% та на 31 грудня 2018 року дорівнював 97,74%, тоді як НБУ вимагає не менше 60%.

Станом на 31 грудня 2019 року коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) становив 268,26% в усіх валютах та 307,71% в іноземній валюті при нормативному значенні не менше 100%, встановленому НБУ.

У 2019 році банк значно покращив свою операційну прибутковість і отримав чистий прибуток у розмірі 32,6 млрд грн та у 2018 р. становив 12,8 млрд грн. Основними факторами збільшення прибутку в 2019 році були зростання бізнесу, покращення якості кредитного портфеля та ринкові фактори: коливання валютних курсів та справедлива вартість активів банку.

Таких високих показників було досягнуто завдяки постійним зусиллям, спрямованим на підвищення маржі за банківськими продуктами. Крім того, лідерство банку у сфері безготівкових та готівкових операцій призвело до збільшення комісійного доходу на 20% до 18,2 млрд грн. Комісійний дохід становить основну частину прибутку банку і є ключовим елементом у забезпеченні стійкості бізнес-моделі банку.

Чистий комісійний дохід зріс на 3 млрд грн (19,8%) завдяки збільшенню кількості активних клієнтів та зростанню обсягів операцій у відділеннях і в інтернеті. Водночас операційні витрати залишалися під контролем +6% порівняно з 2018 роком, співвідношення витрат до доходів у 2019 році склало 33%, що є найвищим показником серед конкурентів. Банк завершив рік з рекордним чистим прибутком у 32,6 млрд грн, що є найвищим показником в його історії, забезпечивши рекордні прибутки для української банківської системи.

Джерела доходів АТ КБ ПриватБанку у 2020 році суттєво не змінилися, хоча й були обмежені макроекономічними тенденціями. Так у 2020 році на доходи АТ КБ Банку суттєво вплинули обмежене зростання кредитування та коливання комісійних доходів, тоді як тенденція до зниження процентних ставок на ринку призвела до зниження вартості ресурсів. Крім того, у 2020 році

підвищена волатильність макроекономічних факторів призвела до значної переоцінки позицій та фінансових активів.

Чистий прибуток банку за 2020 рік склав 24,3 млрд грн, що стало найвищим показником у всьому банківському секторі України. Чистий процентний дохід сягнув 21,6 млрд грн, що майже на 10% більше, ніж у 2019 році. Однак вплив кризи на фінансові показники позичальників змусив банк доформувати додаткові резерви під знецінення кредитів. Цей резерв склав 1,25 млрд грн. Після врахування резерву під знецінення чистий процентний дохід банку був майже стабільним - 19,8 млрд грн у 2020 році та 19,7 млрд грн у 2019 році.

Крім того, частина прибутку банку стала результатом впливу макроекономічних факторів. Зміни у світовій та українській економіці призвели до збільшення справедливої вартості ОВДП, отриманих як внесок до статутного капіталу банку під час націоналізації. Ця переоцінка призвела до отримання банком прибутку в розмірі 16 млрд грн у 2020 році. Водночас переоцінка частково нівелювала негативний вплив курсових коливань, які призвели до збитку у розмірі 7,5 млрд грн у 2020 році.

Адміністративні та операційні витрати банку склали 18,0 млрд грн, з яких було 0,69 млрд грн. Таким чином, результати 2020 року відображають помірний вплив пандемії COVID-19 і здатність банку швидко адаптувати свої продукти до нових вимог клієнтів.

За 12 місяців 2021 року чистий прибуток банку склав 35,1 млрд грн, що на 10,7 млрд грн або на 44% більше, ніж за 2020 рік. Чистий прибуток банку є найвищим в українському банківському секторі та становить 45% від загального прибутку банківської системи.

Основними факторами, що сприяли зростанню показників діяльності банку, є:

- Зниження вартості фондування завдяки загальній тенденції до зниження роздрібних процентних ставок на українському банківському ринку у 2020 році та на початку 2021 року.

– Вищі комісійні завдяки збільшенню обсягів клієнтських операцій, зокрема загальному зростанню безготівкових платежів у країні.

Крім того, частина прибутку банку стала результатом зміни резервів під макроекономічні фактори та юридичні ризики. Зміни у світовій та українській економіці призвели до зниження справедливої вартості облігацій внутрішньої державної позики, отриманих як внесок до статутного капіталу банку під час націоналізації. Ця переоцінка призвела до збитків у розмірі 7,7 мільярда гривень у 2021 році після значної позитивної переоцінки у 2020 році. Ці збитки були частково компенсовані сприятливим впливом коливань обмінного курсу, що призвело до додаткового прибутку в розмірі 1 мільярд гривень у 2021 році; вивільнення резервів під юридичні ризики у 2020 році також позитивно вплинуло на загальний фінансовий результат банку у 2021 році.

Так, банк продемонстрував стабільну динаміку зростання операційних та фінансових показників. Завдяки розвитку бізнесу, контролю витрат, виваженій кредитній політиці, ефективному управлінню внутрішніми процесами та якісному обслуговуванню клієнтів банк досяг найсуттєвішого приросту прибутку серед українських банків у 2021 році, закріпивши лідерські позиції в загальних показниках банківської системи.

На кінець 2022 року регулятивний капітал банку становив 54,5 млрд грн, а норматив адекватності регулятивного капіталу - 23,78% , що вище 10%; станом на 31 грудня 2022 року коефіцієнт покриття ліквідністю становив 311,01% (LCRBB) в усіх валютах та 260,14% (LCRIB) в іноземній валюті, що є нормативним значенням НБУ. Це відповідає значенню не менше 100%.

Незважаючи на підвищені кредитні ризики та макроекономічну ситуацію в умовах воєнного стану, банк досягнув високих результатів у звітному періоді: чистий прибуток за 12 місяців 2022 року склав 30,2 млрд грн, що на 4,85 млрд грн (13,8%) менше порівняно з 2021 роком. Чистий прибуток банку залишився найвищим у всьому банківському секторі України, загальний прибуток якого у 2022 році склав 24,7 млрд грн.

Основними факторами, що впливатимуть на результати діяльності банку у 2022 році, є наступні:

Зміна структури клієнтських операцій, зокрема загальне зростання безготівкових платежів на внутрішньому ринку як більш швидкого та безпечного способу розрахунків, а також суттєве збільшення обсягів операцій з платіжними картками громадян України за кордоном.

Результати переоцінки також мали значний вплив на результати банку: зміна офіційного курсу гривні до долара США у липні призвела до збитку від переоцінки за валютною позицією, який був частково компенсований позитивною переоцінкою індексованих ОВДП у портфелі банку. Переоцінка індексованих ОВДП стала наслідком коливань обмінного курсу гривні до долара США та інфляційних очікувань, що призвели до зростання процентних ставок в Україні та світі.

Банк надає різноманітні національні та міжнародні програми підтримки українському українському бізнесу різні національні та міжнародні програми підтримки.

Станом на кінець 2023 року банк підтримував адекватний рівень капіталу відповідно до поточних вимог Національного банку України: регулятивний капітал банку становив 64,8 млрд грн, а коефіцієнт адекватності (достатності) регулятивного капіталу - 21,75% при нормативі вище 10%.

Усі регулятивні нормативи ліквідності банку значно перевищують нормативи, встановлені НБУ: станом на 31 грудня 2023 року коефіцієнт покриття ліквідністю становив 462,8% (LCRBB) в усіх валютах та 266,1% (LCRIB) в іноземній валюті, що відповідає нормативному значенню НБУ на рівні не менше 100%.

ПриватБанк залишається беззаперечним лідером на ринку фінансових послуг, обслуговуючи понад 18 мільйонів українців в Україні та за кордоном. Завдяки високій довірі населення та бізнесу, а також стабілізації економічної ситуації в Україні, депозити клієнтів банку збільшилися на 83 млрд грн або на 18% близько 555 млрд грн.

Це дозволило отримати чистий прибуток у розмірі 37 765 млн грн та здійснити значний внесок до державного бюджету у розмірі 26 млрд грн як перший внесок авансового платежу з податку на прибуток та дивідендів (80% чистого прибутку було спрямовано до державного бюджету) табл. 2.16, рис. 2.3.

Чистий прибуток АТ КБ «ПриватБанк» за період 2019-2023 рр. предствлено на рис. 2.3.

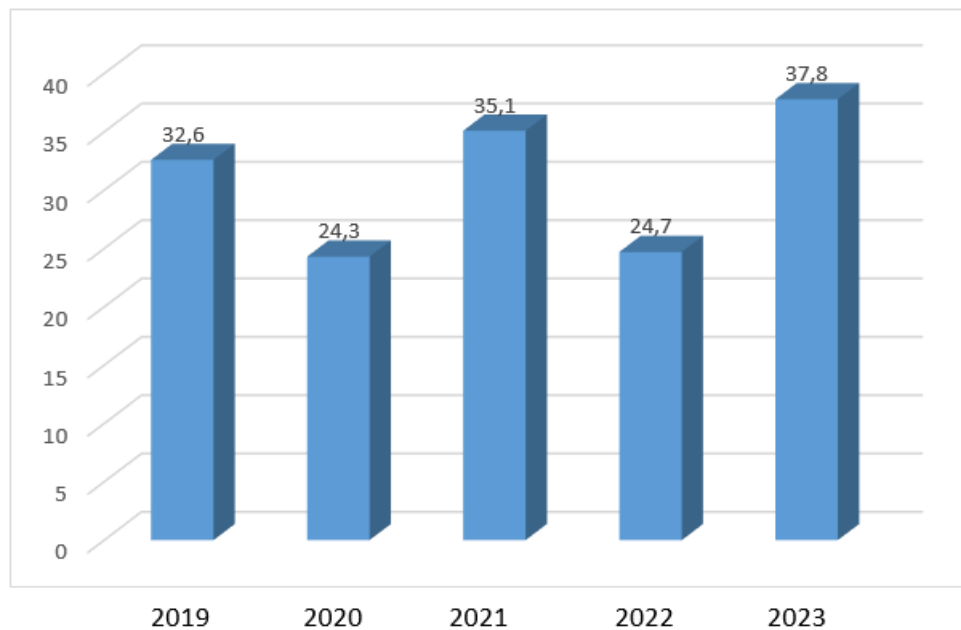

Рис. 2.3. Чистий прибуток АТ КБ «ПриватБанк» за період 2019-2023 рр.

Нормативні показники ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2019-2023 рр. зведені у табл. 2.18.

Таблиця 2.18

Нормативні показники ліквідності АТ КБ «ПриватБанк» за період 2019-2023 рр.

Показники	2023	2022	2021	2020	2019	Нормативне значення НБУ
Коефіцієнт короткострокової ліквідності	83,2	85,3	93,76%	92,92%	100,41%	Н6<60%

Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR)	462,83%	311,01	258,85%	278,23%	268,26%	не менше 100%
Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCRIB) (в іноземній валюті)	266,09%	260,14%	200,36%	218,18%	307,71%	не менше 100%
Норматив миттєвої ліквідності	_*	_*	_*	_*	43,46%	H4 < 20%
Норматив поточної ліквідності	_*	_*	_*	_*	121,36%	H5 < 40%

**У зв'язку з переходом банків на розрахунок коефіцієнта покриття ліквідності (LCR) Національний банк з 2 вересня 2019 року скасував економічні нормативи миттєвої ліквідності (H4) та поточної ліквідності (H5) [45,46].*

Джерело: розроблено автором

Стандарт LCR, запроваджений у грудні 2018 року, встановлює мінімальний рівень ліквідності, необхідний для покриття 30-денного чистого очікуваного відтоку коштів за стресовим сценарієм. На практиці цей критерій є більш жорстким, ніж критерії H4 та H5, що зробило недоцільним подальший розрахунок цих показників за існуючими критеріями [45,46].

Розраховуємо норматив поточної ліквідності за період 2019-2023 рр.:

$$H5_{2023} = 680008 / 595\,162 = 114,25\%;$$

$$H5_{2022} = 540596 / 482\,807 = 111,9\%;$$

$$H5_{2021} = 401296 / 334\,681 = 119,9\%;$$

$$H5_{2020} = 382525 / 329\,700 = 116,0\%;$$

$$H5_{2019} = 309\,723 / 255\,194 = 121,36\%.$$

Нормативні показники ліквідності на 31.12.2019р.

Ліквідність активів: усі нормативні показники Банку значно перевищують нормативи, встановлені НБУ.

Коефіцієнт короткострокової ліквідності (H6) на грудень 2019 становив 100,41% у 2018 році за цей же період 97,74% при нормативному значенні НБУ не менше 60% [35].

Коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) становив 268,26% у всіх валютах та 307,71% в іноземній валюті при встановленому НБУ нормативному значенні не менше 100% [35].

Норматив миттєвої ліквідності становив 43,46%, при нормі Н4 < 20%.

Поточна ліквідність або 141,98 %, при нормі Н5 < 40%.

Нормативні показники ліквідності на 31.12.2020-2021 [38]:

- норматив короткострокової ліквідності (Н6), який розраховується як відношення ліквідних активів до зобов'язань зі строком погашення до одного року. Цей норматив станом на грудень 2021 становив 93,76%, а у 2020 році він складав 92,92%, при значенні нормативу, встановленому НБУ, не менше 60% [38];

- коефіцієнт покриття ліквідністю (LCR) для всіх валют (LCRBB) та в іноземній валюті (LCRIB). Цей норматив становив 258,85% у всіх валютах (LCRBB) та 200,36% в іноземній валюті (LCRIB) станом на грудень 2021 року, а у 2020 році за цей же період 278,23% та 218,18% відповідно, за значенням, встановленим НБУ за співвідношенням принаймні 100% у всіх валютах (LCRBB) та в іноземній валюті (LCRIB). У 2020 році він складав 100% у всіх валютах (LCRBB) та 100% в іноземній валюті (LCRIB) [37,38];

2.3. Аналіз та оцінка АТ КБ «ПриватБанк» на фондовому ринку

Так, станом на 31 березня 2019 року інвестиційні цінні папери в портфелі ОВДП (довгострокові державні облігації без вбудованих опціонів) включали короткострокові державні дисконтні облігації балансовою вартістю 4 862 мільйони гривень та ефективною відсотковою ставкою 18,73-20,93% річних. У першому кварталі ОВДП були погашені [34,35].

У цьому ж періоді довгострокові облігації на суму 875 млн грн, випущені державними іпотечними установами в рамках ДК, були класифіковані як фінансові активи з очікуваними кредитними збитками протягом строку дії інструменту станом на 31 грудня 2019 року. У 2018 році сума 872 млн грн з

очікуваними кредитними збитками протягом 12 місяців наведена в табл. 2.18 [35] (Додаток А).

Станом на 9/30/2020 довгострокові облігації, випущені державними іпотечними установами в рамках програми АК, класифікувалися як фінансові активи з оцінкою кредитних втрат протягом терміну дії фінансових інструментів [36].

Станом на 31 грудня 2020 року довгострокові облігації на суму 282 мільйони гривень, випущені державними іпотечними установами під АК, були класифіковані як знецінені фінансові активи; на 31 грудня 2019 року в сумі 875 млн грн також були оцінені кредитні збитки протягом строку дії фінансових інструментів [35,36].

У грудні 2020 року Державна іпотечна установа не сплатила основну суму боргу та нараховані відсотки за облігаціями балансовою вартістю 763 мільйони гривень у строк погашення. Відповідно до умов випуску цінних паперів, Банк повернув Державній іпотечній установі довгострокові облігації та розпочав процедуру стягнення заборгованості. В результаті, відповідна прострочена дебіторська заборгованість та резерв під очікувані збитки були переведені до складу інших фінансових активів.

Всі інші інвестиційні цінні папери СВІСД та АС були класифіковані як фінансові активи з очікуваними кредитними збитками протягом 12 місяців станом на 31 грудня 2020 та 2019 років. 17 880 млн грн довгострокових облігацій СВІСД забезпечені договором про зберігання грошових коштів з НБУ, Станом на 31 грудня 2019 року 18 364 мільйони гривень було також надано в заставу [37] (Додаток Б).

Довгострокові облігації, випущені державними іпотечними установами під АС, були класифіковані як знецінені фінансові активи у сумі 302 мільйони гривень станом на 30 вересня 2021 року та 282 мільйони гривень станом на 31 грудня 2020 року. Всі інші інвестиційні цінні папери за СВІСД та АС були класифіковані як фінансові активи з очікуваними кредитними збитками до 12 місяців [37].

Станом на 31 грудня 2021 року 283 мільйони гривень довгострокових облігацій, випущених державними іпотечними установами в рамках АК, були класифіковані як знецінені фінансові активи, а станом на 31 грудня 2020 року також 282 мільйони гривень були класифіковані як знецінені фінансові активи [38].

Усі інші інвестиційні цінні папери за СВІСД та АС класифікуються як фінансові активи з очікуваними кредитними збитками за 12 місяців або менше станом на 31 грудня 2021 року та 31 грудня 2020 року.

Довгострокові державні облігації справедливою вартістю 17 350 млн грн за СВІСД станом на 31 грудня 2021 року та 17 880 млн грн станом на 31 грудня 2020 року надані в заставу за депозитними договорами з НБУ. Довгострокові державні облігації за СВОП 2 504 мільйони гривень були надані в заставу за договором банківського вкладу (депозиту) з НБУ [38] (Додаток В).

Крім того, 305 млн грн довгострокових облігацій, випущених державними іпотечними установами з рейтингом АК станом на 30 вересня 2022 року та 283 мільйони гривень на 31 грудня 2021 року, були класифіковані як знецінені фінансові активи.

Всі інші інвестиційні цінні папери у складі СВІСД та АС були класифіковані як фінансові активи з очікуваними кредитними збитками за весь строк дії станом на 30 вересня 2022 року та фінансові активи з очікуваними кредитними збитками за 12-місячний строк станом на 30 вересня 2022 року.

У 2021 році всі інші інвестиційні цінні папери, що обліковуються у складі СВІСД, були класифіковані як фінансові активи з очікуваними кредитними збитками, що оцінюються протягом 12 місяців.

Станом на 31 грудня 2022 року довгострокові державні облігації балансовою вартістю 25 049 млн грн були надані у заставу як забезпечення невикористаних кредитних коштів за Генеральною кредитною угодою з НБУ. Довгострокові державні облігації внутрішньої державної позики балансовою вартістю 226 млн грн надані в заставу як забезпечення за програмою кредитування доступного житла [39].

Довгострокові державні облігації балансовою вартістю 12 791 млн грн станом на 31 грудня 2022 року та 17 350 млн грн станом на 31 грудня 2021 року були передані в заставу як забезпечення за депозитними договорами НБУ з банками [39].

Станом на 31 грудня 2022 року грошові кошти банку включали довгострокові державні облігації балансовою вартістю 2 648 млн грн на українському ринку СВПЗ та 2 504 мільйони гривень на кінець 2021 року як забезпечення за депозитною угодою з НБУ [39] (Додаток Г).

Станом на 30 вересня 2023 року 330 млн грн довгострокових облігацій, випущених державними іпотечними установами в рамках АК, були класифіковані як знецінені фінансові активи, а станом на 31 грудня 2022 року - 303 мільйони гривень [40].

Всі інші інвестиційні цінні папери, класифіковані як СВІСД станом на 30 червня 2023 року, представлені таким чином:

Довгострокові державні облігації за СВПЗ балансовою вартістю 17 186 млн грн перебувають у заставі в касі Банку згідно з договором про відповідальне зберігання грошових коштів з НБУ і станом на 31 грудня 2022 року становили 2 648 млн грн; довгострокові державні облігації за СВІСД балансовою вартістю 3 100 млн грн перебувають у заставі як забезпечення за операціями РЕПО. надані в заставу як забезпечення за операціями РЕПО. [40].

Середньострокові державні облігації у сумі 28 691 мільйон гривень, відображені у складі іншого сукупного доходу, були використані Банком для покриття залишку обов'язкових резервів в НБУ і не є заставою; довгострокові державні облігації у сумі 28 665 , відображені у складі іншого сукупного доходу станом на 31 грудня 2023 року, були передані у заставу НБУ за Генеральною кредитною угодою на суму 259 млн грн станом на 31 грудня 2023 року. були передані НБУ в заставу за Генеральною кредитною угодою, а саме: довгострокові державні облігації на суму 25 049 млн грн станом на 31 грудня 2022 року [40].

У грудні 2023 року довгострокові державні боргові цінні папери з ОВДП на суму 3 714 млн грн та довгострокові державні боргові цінні папери з ОВДП на суму 4 907 млн грн були передані в забезпечення за програмою «Доступна іпотека». У 2022 році в забезпечення за програмою «Доступна іпотека» було передано середньострокові державні боргові цінні папери на ринку ОВДП на суму 226 млн грн.

Довгострокові державні облігації внутрішньої державної позики справедливою вартістю 10 863 мільйони гривень станом на 31 грудня 2023 року та 12 791 млн грн станом на 31 грудня 2022 року надані у заставу як забезпечення за договорами банківського вкладу в НБУ. Довгострокові державні облігації балансовою вартістю 18 287 млн грн надані у заставу за депозитними договорами з банками в НБУ; грошові сховища станом на 31 грудня 2022 року: 2 648 млн грн; операції РЕПО забезпечені довгостроковими державними борговими цінними паперами на суму 471 млн грн та середньостроковими державними борговими цінними паперами на суму 2 576 млн грн. Операції РЕПО забезпечені Дохідність ОВДП в національній та іноземній валюті коливається від 4,144% до 14,563%, а LGD - 50%, визначена на основі статистичних та аналітичних даних щодо дефолтів за суверенними борговими зобов'язаннями від міжнародного рейтингового агентства Fitch [40]. (Додаток Д)

Висновки по розділу 2.

1. У структурі торгів за 2019 рік корпоративні облігації склали 70,25%, державні облігації – 27,5%, акції – 2,24%, інвестиційні сертифікати – 0,01% або грн. 308,8 тис.

2. У структурі торгів за 2020 рік корпоративні облігації склали 2,04%, 88,70% на державні облігації, 8,25% на акції, на інвестиційні сертифікати 0,28% і на ф'ючерсах 0,72%.

3. У структурі торгів за 2021 рік корпоративні облігації склали 1,64% від загального обороту, 86,44% за державними облігаціями (ОВДП), 2,48% за акціями за інвестиційними сертифікатами 0,12% за іноземними цінними паперами 9,14% та за ф'ючерсами 0,18% або 24 131 950 грн.

4. У структурі торгів за 2022 рік корпоративні облігації склали 0,13% від загального обороту, 89,09% за державними облігаціями (ОВДП), 0,55% за акціями, за інвестиційними сертифікатами 0,03%, за іноземними цінними паперами 10,20% та за ф'ючерсами 0,01% грн.

5. У структурі торгів за 2023 рік 1,12% загального обороту припадає на корпоративні облігації, 92,43% на державні облігації (ОВДП), 0,05% на інвестиційні сертифікати та 5,97% за іноземними цінними паперами.

6. Станом на 2022 та 2023 роки як страхові компанії так і банки не реєстрували випуск акцій та облігацій.

7. Незважаючи на підвищені кредитні ризики та макроекономічні умови воєнного стану, за звітний період АТ КБ «ПриватБанк» отримав чистий прибуток у розмірі 37,765 млрд грн і зробив значний внесок до державного бюджету на суму 26 млрд грн.

8. АТ КБ ПриватБанк дотримувався нормативу покриття ліквідності 462,83% при нормі не менше 100% свідчить про те, що Банк був забезпечений ліквідністю в обсязі, достатньому для повного виконання зобов'язань в періоди 2019-2023 рр.

9. У АТ КБ «ПриватБанк» цінні папери у 2022 та 2023 році були класифіковані як фінансові активи з оцінкою кредитних збитків протягом терміну дії інструменту. Ці цінні папери були придбані Банком до введення воєнного стану в Україні та зниження суверенного рейтингу України, тобто кредитний ризик за цими цінними паперами значно зріс з дати первісного визнання.

10. У 2022-2023 рр. довгострокові державні боргові цінні папери за СВПЗ балансовою вартістю 17, 186 млрд грн. були передані в заставу за договором грошового зберігання з НБУ в касі банку.

11. Станом на 2022-2023 рр. довгострокові облігації, випущені Державною іпотечною установою під АК, на суму 330 млн. грн. були класифіковані як знецінені фінансові активи.

12. Результати діяльності банку за 2019-2023 рр. демонструють його ефективність, стійкість, гнучкість та адаптивність. Як системно важливий державний банк ПриватБанк залишається головним щодо фінансової системи України.

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

3.1. Проблеми розвитку Українського фондового ринку

Фондовий ринок України мав кілька ключових проблем і недоліків у період з 2019 по 2023 роки [47]:

Економічна нестабільність: вплив світової економічної нестабільності, пандемії COVID-19 та війни з Росією суттєво вплинув на фондовий ринок України [23,48]:

1. Зниження капіталізації: багато компаній зазнали зниження капіталізації через зниження прибутковості та зростання боргу .

2. Високий рівень корупції: корупція продовжує залишатися серйозною проблемою, яка впливає на довіру інвесторів і загальну економічну ситуацію.

3. Неадекватне регулювання: Неадекватне регулювання та нагляд за фондовим ринком також є серйозною проблемою, яка може призвести до маніпуляцій та внутрішньої торгівлі.

4. Зменшення інвестицій: Інвестиції в український фондовий ринок зменшилися через недовіру та нестабільність.

Ці фактори створюють серйозні виклики для розвитку Українського фондового ринку.

Також у 2022-2023 рр. Український фондовий ринок зіткнувся з кількома викликами, особливо через триваючий конфлікт з Росією [48]. Ось деякі ключові проблеми:

1. Волатильність ринку: Конфлікт призвів до значної нестабільності ринку, що вплинуло на довіру інвесторів [48,49].
2. Економічна нестабільність: війна порушила економічну діяльність, що призвело до інфляції та нижчого зростання ВВП [48,50]
3. Обмежений доступ до міжнародних ринків: санкції та геополітичні ризики обмежили доступ України до міжнародних фінансових ринків [48].
4. Пошкодження інфраструктури: фізичне пошкодження інфраструктури вплинуло на ринкові операції та настрої інвесторів [50]

Світові фондові ринки різко впали, в результаті чого найбільші компанії світу втратили сотні мільярдів доларів. Причинами цього стали ризик рецесії в США, зокрема через новини про зростання безробіття, і підвищення Банком Японії процентних ставок на тлі зростання середньої зарплати.

При цьому експерти підкреслюють, що те, що відбувається на ринках, є корекцією, а додатковими причинами падіння є штучне зростання акцій великих компаній [50].

Ще одна причина, чому Україна не розглядається як можлива країна для інвестицій, — низька рентабельність українських проектів

Україна може запропонувати великий ринок відновлення близько трильйона доларів, інвестори можуть отримати 15-25% прибутку з урахуванням значних витрат на захист свого бізнесу.

За даними Європейської Бізнес Асоціації, у другому півріччі 2022 року індекс інвестиційної привабливості України відновився до значення до COVID-19 у 2,48 бала з 5, порівняно з 2,17 бала за перші шість місяців 2024 року [51].

У 2022 році повномасштабна війна Росії проти України очолила список факторів, які негативно вплинули на інвестиційний клімат. Атаки на українську енергосистему та інші.

У 2023 році індекс знизився до 2,44 бали з 5. Зменшилася кількість респондентів, які вважають інвестиційний клімат країни «вкрай несприятливим» (з 37% до 24%) [51].

За даними Національного банку України, станом на 31 березня 2024 року прямі іноземні інвестиції в економіку України становили \$55 786,6 млн. [51]

Основними країнами-інвесторами є Кіпр (31,6%), Нідерланди (20,8%), Швейцарія (4,2%), Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії (4,8%), Німеччина (4,3%), Австрія (3,5%), Люксембург (2,7%) і Франція (2,6%) [51].

Серед поширених помилок інвесторів експерти відносять емоційне прийняття рішень, наприклад продаж акцій через спад на ринку та відсутність диверсифікації активів [51].

Також, Український фондовий ринок стикається з кількома викликами, які ускладнюють його розвиток. Ось деякі з них:

1. Недостатня регуляторна база: Не всі законодавчі акти і регуляторні норми є достатньо розвиненими або виконуються на практиці.
2. Низька ліквідність: Ринок часто страждає від низької ліквідності, що ускладнює торгівлю цінними паперами.
3. Високий ризик: Інвестори стикаються з високим ризиком через політичну нестабільність та економічні проблеми.
4. Недостатність інфраструктури: Інфраструктура фондового ринку потребує значного покращення для забезпечення ефективної торгівлі.
5. Низька довіра інвесторів: Деякі інвестори відчують недовіру до фондового ринку через минулі кризи та зловживання.

Ці проблеми потребують комплексного підходу для їх вирішення та розвитку ринку.

3.2. Удосконалення в системі управління на фондовому ринку України та шляхи його покращення

Система управління на українському фондовому ринку має велике значення для економіки країни. Важливість системи управління фондовим ринком полягає в наступному [10].

1. Стабільність та безпека: системи управління є важливими для забезпечення стабільності та безпеки ринку, залучення інвесторів та запобігання фінансовим кризам. Вони допомагають створити більш передбачуване економічне середовище.

2. Залучення капіталу: системи корпоративного управління сприяють ефективному залученню капіталу компаніями. Це дозволяє компаніям розширювати свою діяльність та інвестувати в нові проекти і технології, сприяючи економічному зростанню.

4. Прозорість і довіра: завдяки прозорості та ефективному нагляду системи врядування підвищують довіру інвесторів до ринку. Це збільшує внутрішні та іноземні інвестиції.

5. Регулювання та нагляд: створення чіткої нормативно-правової бази допомагає знизити ризики, пов'язані з фінансовими операціями. Це забезпечить стабільне функціонування ринку та підвищить його ефективність.

6. Ефективне функціонування: механізми управління забезпечують належний облік і контроль операцій з цінними паперами та сприяють ефективному функціонуванню фондових ринків.

7. Вплив на економіку Економічне зростання: ефективний фондовий ринок сприяє економічному зростанню, надаючи компаніям ресурси, необхідні для розвитку.

8. Інновації та технології: Інвестиції, залучені через фондовий ринок, сприяють розвитку нових технологій та інновацій, що стимулює економіку.

9. Створенні робочих місць: залучення капіталу дозволяє компаніям розширювати свою діяльність, це створення нових робочих місць.

Загалом система управління фондовим ринком України є важливим інструментом стабілізації та розвитку економіки країни, залучення інвестицій та підвищення конкурентоспроможності.

Система управління НКЦПФР на фондовому ринку

Система управління фондовим ринком НКЦПФР включає різноманітні механізми та інструменти забезпечення стабільності та ефективності фондового ринку [10].

Система управління фондовим ринком НКЦПФР представлена на рис. 3.1.

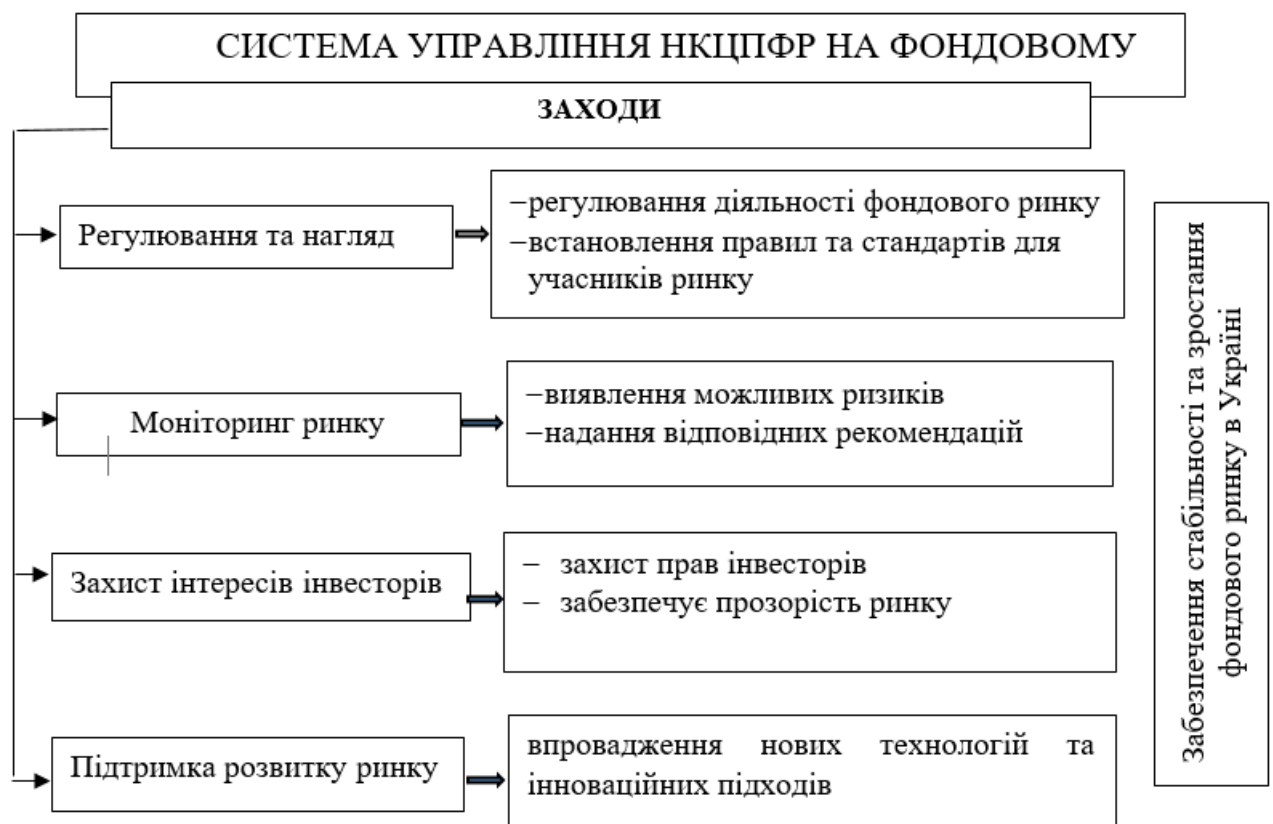

Рис. 3.1. Система управління фондовим ринком НКЦПФР

Джерело: побудовано автором

До основних аспектів системи управління фондовим ринком НКЦПФР включають (рис. 3.1):

– Регулювання та нагляд: НКЦПФР забезпечує регулювання діяльності фондового ринку, включаючи встановлення правил та стандартів для учасників ринку.

- Моніторинг ринку: система включає моніторинг фондового ринку для виявлення можливих ризиків і надання відповідних рекомендацій.
- Захист інтересів інвесторів: НКЦПФР працює над захистом прав інвесторів та забезпечує прозорість ринку.
- Підтримка розвитку ринку: Система сприяє розвитку фондового ринку шляхом впровадження нових технологій та інноваційних підходів.

Ці заходи спрямовані на забезпечення стабільності та зростання фондового ринку в Україні.

Основні переваги та недоліки системи управління фондовим ринком Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку відображено у табл. 3.1.

До переваг системи управління фондовим ринком Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку слід віднести:

Захист інтересів інвесторів: НКЦПФР забезпечує регулювання та захист прав інвесторів, що сприяє підвищенню довіри до ринку.

Прозорість: запровадження чітких правил та вимог щодо прозорості діяльності учасників ринку.

Підвищення ефективності: завдяки регуляторним заходам НКЦПФР сприяє підвищенню ефективності та зниженню ринкових ризиків.

Розвиток: Комісія підтримує розвиток нових фінансових інструментів та залучення інвестицій, що сприяє зростанню ринку.

Моніторинг і контроль: Постійний моніторинг ринку з метою виявлення та вирішення деяких проблем на ранніх стадіях.

До недоліків системи управління фондовим ринком Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку відносять:

Бюрократія: деякі регуляторні процедури можуть бути надто складними та спричиняти затримки в процесах.

Затримки в прийнятті рішень: прийняття регуляторних рішень іноді може бути відкладено, що впливає на оперативність реагування на зміни ринку.

Високі витрати: нормативні вимоги можуть бути дорогими для учасників ринку, особливо для невеликих компаній.

Ризик політичного впливу: Політична нестабільність може вплинути на роботу НКЦПФР і прийняття регуляторних рішень.

Залежність від економічних умов: Загальний стан економіки країни може суттєво вплинути на ефективність регуляторів і ринок праці в цілому.

Ці переваги та недоліки посилилися під час оцінки системи управління на фондовому ринку НКЦПФР.

Система управління НБУ на фондовому ринку

Система управління фондовим ринком, яку використовує Національний банк України, складається з кількох важливих компонентів [12,13]:

1. Регулювання та нагляд:

- Ліцензування та реєстрація: НБУ контролює видачу ліцензій фінансовим установам та реєструє учасників фондового ринку.
- Правове регулювання: Встановлює правила та вимоги до діяльності на фондовому ринку, забезпечує їх дотримання.

2. Моніторинг та оцінка ризиків:

- Контроль за фінансовою стабільністю: НБУ постійно аналізує фінансовий стан учасників ринку з метою виявлення та мінімізації ризиків.
- Стрес-тестування: проводиться для оцінки стійкості банків та інших фінансових установ до можливих негативних сценаріїв.

3. Управління активами:

- Управління державними цінними паперами: НБУ контролює випуск та обіг державних облігацій та інших цінних паперів.
- Валютні операції: Регулює валютні операції, забезпечуючи стабільність національної валюти.

1. Підтримка ринкової інфраструктури:

- Торгові майданчики: НБУ сприяє розвитку сучасних торгових майданчиків для забезпечення ефективності торгівлі цінними паперами.

- Кліринг і розрахунки: забезпечує належний кліринг і розрахунки за операціями з цінними паперами.

2. Прозорість і звітність:

- Публікація звітів: НБУ регулярно публікує звіти про діяльність фондового ринку, забезпечуючи прозорість та поінформованість учасників ринку.

- Обмін інформацією: забезпечує обмін інформацією між учасниками ринку для підвищення його ефективності.

На практиці це виглядає наступним чином [12,13]:

- Регулювання та контроль: Усі учасники ринку повинні дотримуватися правил та стандартів, встановлених НБУ.

- Моніторинг діяльності: НБУ регулярно відстежує діяльність учасників ринку, аналізуючи дані та виявляючи потенційні ризики.

- Реалізація змін: у разі виявлення проблем НБУ може запровадити нові регуляторні заходи або скоригувати існуючі.

Ця система дозволяє НБУ забезпечувати стабільність, прозорість та ефективність фондового ринку України, захищаючи інтереси інвесторів та сприяючи економічному зростанню.

Система управління фондовим ринком, яку використовує Національний банк України відображена на рис. 3.2.

Система управління НБУ на фондовому ринку має свої переваги та недоліки відображено у табл. 3.2.

До переваг можна віднести:

1. Регуляторна стабільність: НБУ забезпечує стабільність фондового ринку шляхом регулятивних заходів та нагляду.

2. Захист інтересів інвесторів: Система управління спрямована на захист прав інвесторів та забезпечення прозорості ринку.

3. Розвиток фондового ринку: НБУ сприяє розвитку фондового ринку, стимулюючи інвестиції та залучаючи нових учасників.

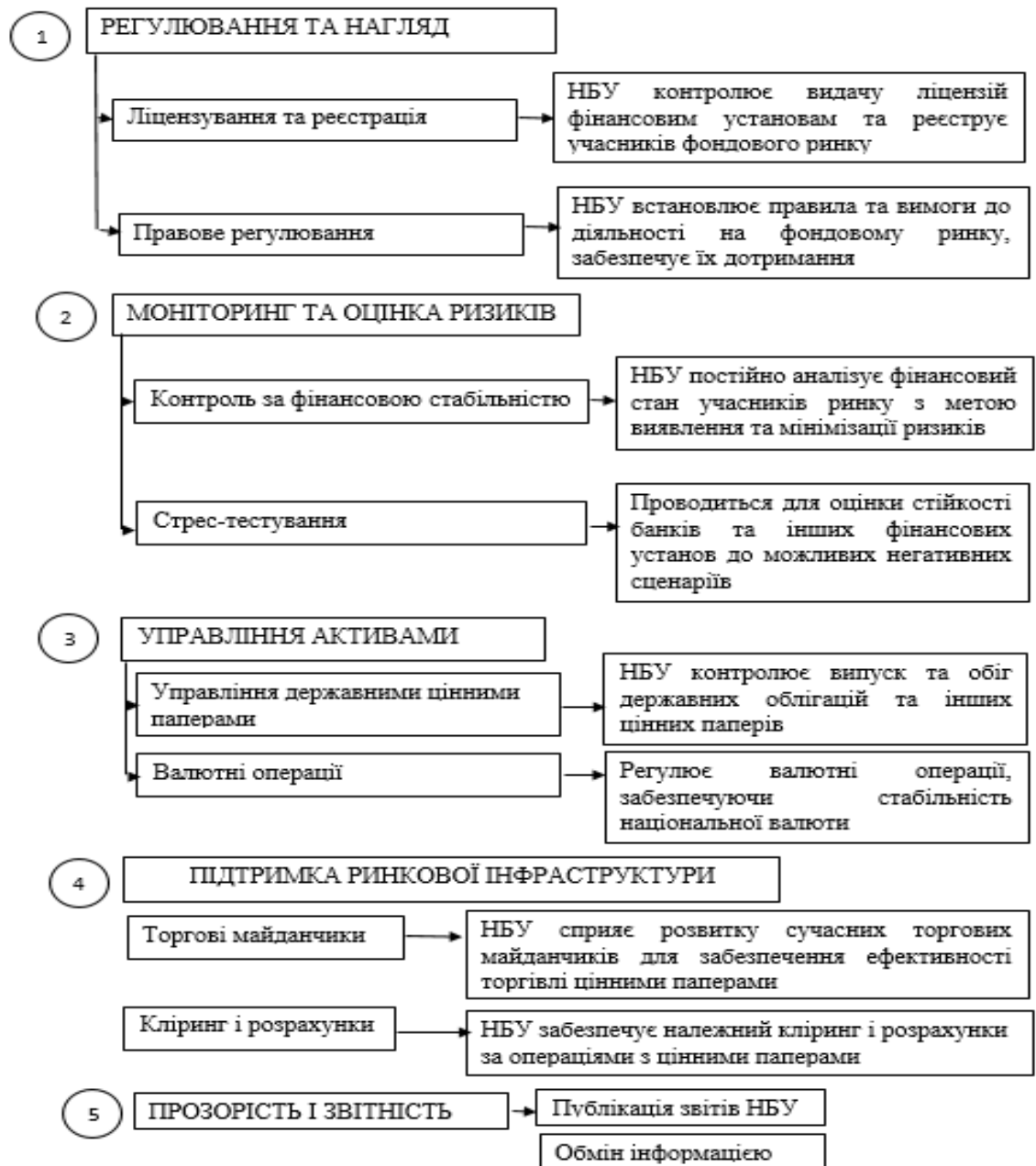

Рис. 3.2. Система управління НБУ на фондовому ринку

Джерело: побудовано автором

4. Підвищення ефективності: Система управління спрямована на підвищення ефективності фондового ринку та зниження ризиків.

До недоліків можна віднести:

1. Бюрократизація: деякі процедури та вимоги можуть бути надто складними, а іноді й надмірно бюрократичними.

2. Залежність від політичної ситуації: політична нестабільність може вплинути на роботу системи управління та прийняття рішень.

3. Ризик недостатньої прозорості: хоча система націлена на прозорість, можуть виникати ситуації, коли інформація не передається своєчасно або не в повному обсязі.

Високі витрати на управління: Управління фондовим ринком може потребувати значних фінансових ресурсів.

Ці переваги та недоліки важливі для розуміння ефективності системи управління фондовим ринком НБУ.

Приват Банк займає важливе місце на фондовому ринку України. Він бере активну участь у біржовій торгівлі, пропонуючи різноманітні фінансові продукти та послуги.

Приватбанк має свої переваги і недоліки в роботі з ЦП табл. 3.3. [39,40].

До переваг можна віднести:

1. Широкий вибір ЦП: Приватбанк пропонує широкий вибір цінних паперів, включаючи акції, облігації та інші інструменти.

2. Консультації та підтримка: Банк надає професійні консультації та підтримку клієнтам, допомагаючи їм приймати обґрунтовані інвестиційні рішення.

3. Технологічно оснащені послуги: Приватбанк володіє сучасними технологіями управління інвестиціями, що дозволяє клієнтам легко контролювати свої портфелі.

4. Доступність: банк пропонує різні варіанти доступу до ЦП, включаючи онлайн-платформи та мобільні додатки.

До недоліків можна віднести:

1. Комісії та збори: як і багато банків, Приватбанк може стягувати комісії та збори за торгівлю цінними паперами, що може збільшити витрати для клієнтів.

2. Ризик: інвестиції в ЦП завжди пов'язані з ризиком, тому клієнти повинні бути обережними та розуміти, що вони можуть зазнати збитків.

3. Залежність від ринкових умов: на виконання інвестиційних стратегій можуть вплинути ринкові умови, які можуть бути непередбачуваними та небезпечними.

4. Складність: початківцям може бути важко зрозуміти всі аспекти торгівлі цінними паперами, для вивчення яких потрібні час і зусилля.

Для управління своїми інвестиціями ПриватБанк використовує систему управління активами на фондовому ринку. Ця система допомагає банку відбирати активи, керувати портфелем і контролювати ринкові умови.

Система управління активами ПриватБанку на фондовому ринку працює наступним чином рис. 3.3 [53].

Основні компоненти системи:

1. Аналіз ринку: використання фінансових аналітиків і спеціалізованого програмного забезпечення для моніторингу ринкових тенденцій, економічних показників і політичних факторів, які можуть вплинути на ринок цінних паперів.

2. Інвестиційні стратегії: Розробка інвестиційних стратегій, які враховують поточну ринкову ситуацію, ризики та можливості. Це включає диверсифікацію портфелів і визначення оптимального співвідношення активів.

3. Управління портфелем: постійний моніторинг та коригування портфелів цінних паперів для забезпечення відповідності інвестиційній стратегії та максимізації прибутку.

4. Ринкові операції: Здійснення операцій з купівлі-продажу цінних паперів за допомогою власних торговців або брокерів, що забезпечує оперативність та ефективність.

5. Оцінка та звітність: Регулярна оцінка інвестиційних результатів та підготовка звітів для внутрішнього контролю та для клієнтів. Це включає в себе аналіз прибутковості, ризиків і витрат.

Приватбанк зіткнувся з кількома проблемами в системі управління на фондовому ринку [39,40]:

- Відсутність прозорості: інвестори часто стикаються з відсутністю чіткої інформації про управління активами та витрати.
- Низька ефективність: система управління може бути не такою ефективною, як очікувалося, що призведе до втрати можливостей для максимального зростання.
- Високі комісійні: інвестори можуть сплачувати високі комісії за управління, що зменшує їхні прибутки.

Рис. 3.3. Система управління активами АТ КБ «ПриватБанку» на фондовому ринку

Джерело: побудовано автором

- Ризики. Неадекватне регулювання та нагляд можуть призвести до високих ризиків для інвесторів.

Ці проблеми можуть вплинути на довіру інвесторів і загальну ефективність діяльності «Приватбанку» на фондовому ринку рис. 3.4.

ПриватБанк, як один із найбільших банків України, має різні системи управління, які впливають на його діяльність на фондовому ринку.

До переваг в системі управління на фондовому ринку можна віднести [34,40]:

1. Широкий спектр фінансових послуг: Пропонує широкий діапазон фінансових послуг, що дозволяє клієнтам обирати оптимальні стратегії інвестування.

Рис. 3.4. Проблеми в системі управління на фондовому ринку ПриватБанк

Джерело: побудовано автором

2. Інноваційні технології: Банк впроваджує новітні технології, що спрощує управління активами та забезпечує високий рівень безпеки.

3. Експертна підтримка: клієнти мають доступ до експертної підтримки та порад фінансових аналітиків.

До недоліків в системі управління на фондовому ринку «ПриватБанк» можна віднести:

1. Складність системи: деякі клієнти можуть вважати систему керування надто складною для розуміння та використання.
2. Високі комісійні: Плата за деякі послуги може бути високою, що може вплинути на прибутковість клієнта.
3. Залежність від ринкових коливань: Як і будь-який інвестиційний банк, ПриватБанк залежить від стану фондового ринку, що може призвести до ризиків.

Таким чином, враховуючи усі проблеми з якими зіткнувся АТ КБ «ПриватБанк» та враховуючи недоліки в системі управління на фондовому ринку, пропонуються удосконалити систему управління Банку.

На практиці дана система управління активами АТ КБ «ПриватБанку» має виглядати наступним чином рис. 3.5.

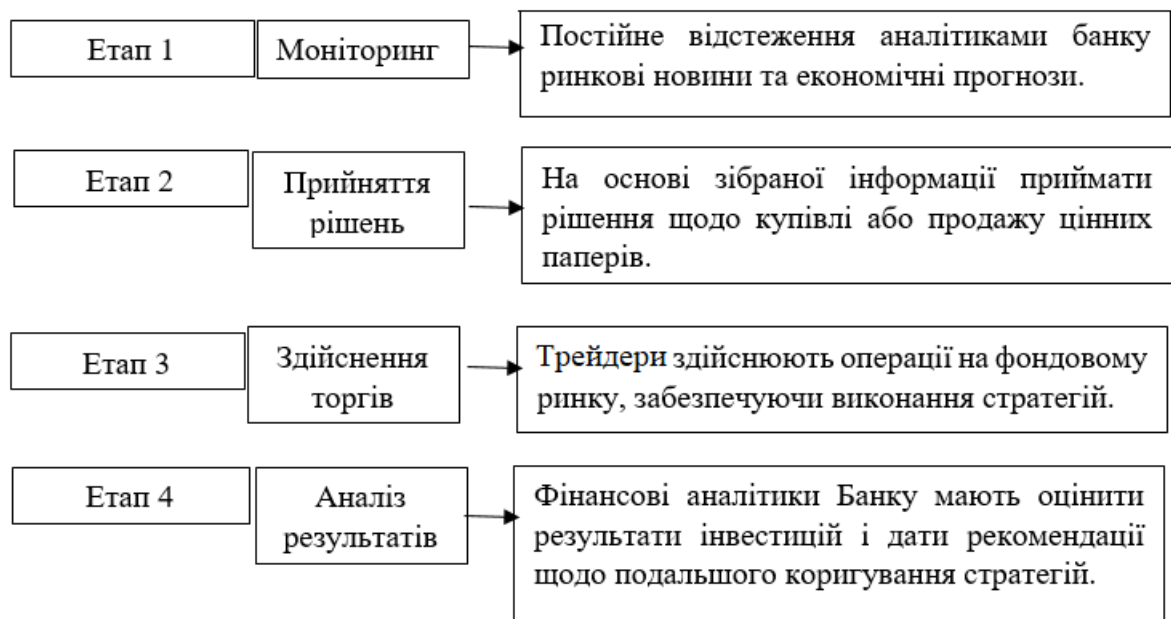

Рис. 3.5. Удосконалена система управління активами АТ КБ «ПриватБанку» на фондовому ринку

Джерело: побудовано автором

ЕТАП 1. Моніторинг: аналітики банку постійно відстежують новини ринку, економічні прогнози та інші важливі дані.

Моніторинг фондового ринку в АТ КБ «ПриватБанку» може включати кілька етапів:

- Аналіз фондового ринку: вивчення тенденцій на фондових ринках, включаючи ціни на акції, обсяги торгів, а також новини та події, які можуть вплинути на ринок.
- Використання фінансових інструментів: використання різноманітних фінансових інструментів, таких як опціони, злиття, а також індекси та портфелі акцій.
- Технічний аналіз.
- Економічний аналіз:
- Розробка стратегій: Створення торгових стратегій на основі аналізу ринку та визначення цілей і ризиків.

Ці кроки допоможуть забезпечити ефективний моніторинг фондового ринку та прийняття обґрунтованих рішень.

ЕТАП 2. Ухвалення рішень: зібраної інформації ухвалення рішення про купівлю або продаж ЦП.

Процес прийняття рішень:

1. Аналіз ринку:

- Оцінка поточних ринкових умов, включаючи тенденції, економічні показники та новини.
- Використання фундаментального та технічного аналізу для визначення потенційних можливостей і ризиків.

2. Оцінка компаній:

- Аналіз фінансових звітів компаній, їх бізнес-моделей та конкурентних переваг.
- Оцінка співвідношення ціни та вартості акцій (цінних паперів).

3. Визначення стратегій:

- Розробка інвестиційних стратегій, які враховують цілі, інвестиційні горизонти та прийнятні ризики.

- Встановлення рівнів входу (купівлі) та виходу (продажу) для кожного цінного папера.

4. Внутрішні обговорення та консультації:

- Обговорення з фінансовими аналітиками та трейдерами для отримання додаткових рекомендацій і аналізу ринку.

- Використання експертних знань для прийняття обґрунтованих рішень.

5. Виконання договорів:

- Здійснення операцій купівлі-продажу через торгові майданчики.

- Моніторинг виконання угод і вивчення їх впливу на портфель.

6. Оцінка результатів і коригування:

- Регулярна оцінка ефективності прийнятих рішень і коригування стратегій в залежності від модифікації ринкової кон'юнктури.

- Використання отриманих даних для удосконалення прийняття рішення.

Такий підхід допомагає інвесторам мінімізувати ризики та максимізувати прибутки, забезпечуючи раціональне управління активами.

ЕТАП 3. Здійснення торгів: трейдери здійснюють операції на фондовому ринку, при цьому забезпечуючи виконання стратегій.

Роль і функції трейдерів в ПриватБанку [53]:

1. Аналіз ринку:

Трейдери постійно аналізують ринок цінних паперів, стежать за фінансовими новинами, економічними звітами та іншими важливими факторами, які мають ситуаційний вплив на ринку.

2. Проведення операцій:

Вони здійснюють операції купівлі-продажу цінних паперів, валюти, облігацій та інших фінансових інструментів. Включаючи як короткострокові, так і довгострокові інвестиції.

3. Управління портфелем:

Трейдери управляють інвестиційними портфелями клієнтів, забезпечуючи оптимальне співвідношення прибутковості та ризиків. Вони також ребалансують портфелі залежно від ринкових умов і цілей клієнтів.

4. Консультації та підтримка:

Трейдери консультують клієнтів щодо інвестиційних рішень, допомагаючи їм визначити найбільш прибуткові інвестиційні стратегії та інструменти.

ЕТАП 4. Аналіз результатів: фінансові аналітики оцінюють результати інвестицій і дають рекомендації щодо подальшого коригування стратегій. Аналіз результатів на ринку є складним процесом, який включає кілька основних етапів і методів. Розглянемо основні кроки, які використовуються для аналізу ефективності фондового ринку:

Основні етапи аналізу результатів [34]:

Збір даних:

- Фінансові звіти: збірка фінансових звітів компанії, це мають бути балансові звіти, також звіти про доходи та рух грошових коштів.
- Дані про ринок: збір даних про ціни акцій, обсяги торгів, індекси та інші ринкові показники.

Фундаментальний аналіз:

- Аналіз фінансових показників: Оцінка основних фінансових показників, таких як рентабельність, прибутковість, ліквідність та ефективність.
- Оцінка бізнес-моделі: Оцінка стратегії та бізнес-моделі компанії, її конкурентних переваг і ризиків.

Технічний аналіз:

- Графічний аналіз: використання діаграм для аналізу руху ціноутворення на акції, визначення тенденцій та підтримки.
- Обслуговуючі індикатори: використання технічних індикаторів, таких як ковзні середні, індекс відносної сили (RSI), MACD та інші.

Порівняльний аналіз:

- Аналіз конкурентів: порівняння фінансових показників компанії з показниками конкурентів і галузевими стандартами.

- Ринкові індекси: Порівняння показників компанії з ринковими індексами, такими як S&P 500, NASDAQ, DAX та іншими.

Аналіз ризиків:

- Оцінка ринкового ризику: Аналіз ризиків які можуть бути пов'язані з балансуванням ринкових цін, економічними умовами та політичними факторами.

- Оцінка кредитного ризику: Аналіз фінансового стану підприємства, його спроможності дебіторів виконувати свої зобов'язання перед кредиторами.

Прогнозування:

- Фінансові моделі: Створення фінансових моделей для прогнозування майбутніх фінансових результатів компанії.

- Сценарне моделювання: Аналіз різних сценаріїв розвитку подій та їх впливу на фінансові результати.

Використовуючи отримані результати:

- Прийняття рішень щодо залучення інвестицій: за допомогою отриманих результатів від аналізу, приймається рішення щодо купвлі або продажу, або їх утримання акцій.

- Стратегічне планування: Компанії використовують результати аналізу для стратегічного планування та прийняття управлінських рішень.

- Звітність: Створення звітів для внутрішнього використання та для інвесторів, забезпечення прозорості та обізнаності.

Цей процес дозволяє отримати повну картину стану компаній і ринку в цілому, що є ключовим для прийняття зважених інвестиційних рішень.

Удосконалена система управління фондового ринку дозволить АТ КБ «ПриватБанку» ефективно управляти своїми активами, забезпечуючи стабільність і прибутковість для своїх клієнтів.

Також, для покращення системи управління на фондовому ринку України пропонуються наступні шляхи:

1. Зміцнення ринкової інфраструктури: співпраця з міжнародними партнерами, такими як Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та Варшавська фондова біржа (WSE), спрямована на зміцнення ринкової інфраструктури та залучення інвестицій [52].

2. Удосконалення нормативно-правової бази: вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення прозорості та ефективності ринкових операцій.

3. Міжнародна підтримка: Постійна міжнародна фінансова підтримка може допомогти стабілізувати економіку та підвищити довіру інвесторів [52].

4. Інвестиції в реконструкцію: Програми, спрямовані на реконструкцію інфраструктури та економічне відновлення, можуть залучати як внутрішні, так і міжнародні інвестиції [52].

Ці успіхи мають більше значення для поступового зростання довіри інвесторів та загальної стабільності українського фондового ринку [52].

Пропонуються шляхи активації фондового ринку в банківській системі:

1. Посилення регуляторної бази: впровадження більш строгих правил для банків і фінансових установ, з метою забезпечення стабільної та безпечної роботи на фондовому ринку.

2. Підвищення прозорості: забезпечення відкритості та прозорості діяльності банків та фінансових установ, що сприятиме зниженню ризиків та забезпеченню довіри інвесторів.

3. Розвиток цифрових технологій: Для підвищення ефективності і безпеки банківських операцій потрібне впровадження інноваційних технологій.

4. Підвищення кваліфікації працівників: Навчання та підвищення кваліфікації працівників банків та фінансових установ для забезпечення високого рівня обслуговування клієнтів.

Висновки по розділу 3

1. Фондовий ринок багатогранний явище, що представляє систему господарських відносини, пов'язаних з придбанням або продажу цінних паперів. Взаємодіяння інвесторів, емітентів та посередників в цій системі забезпечує мобілізацію капіталу для економіки і сприяє її стабільному розвитку.

2. Для управління своїми інвестиціями АТ КБ ПриватБанк використовує систему управління активами на ринку. Приватбанк зіткнувся з проблемами в системі управління на фондовому ринку, а саме: відсутність прозорості, низька ефективність, неадекватне регулювання та нагляд. Ці проблеми можуть мати вплив на довіру інвесторів і загальну ефективність діяльності АТ КБ «Приватбанку» на фондового ринку.

Враховуючи проблеми з якими зіткнувся АТ КБ «ПриватБанк» та недоліки в системі управління фондовому ринку, розглядається удосконалена система управління в Банку. Система включає чотири етапи: Перший етап допоможе забезпечити ефективний моніторинг фондового ринку та прийняття обґрунтованих рішень; Другий підхід допоможе інвесторам мінімізувати ризики та максимізувати прибутки, забезпечуючи раціональне управління активами; Четвертий етап дозволить отримати повну картину стану компаній і ринку в цілому, що є ключовим для прийняття зважених інвестиційних рішень.

Таким чином, удосконалена система управління на фондовому ринку дозволить АТ КБ «ПриватБанку» ефективно управляти своїми активами, забезпечуючи стабільність і прибутковість для своїх клієнтів.

3. Також, для покращення системи управління на фондовому ринку пропонуються наступні шляхи:

- співпраця з міжнародними партнерами, має бути спрямована на зміцнення ринкової інфраструктури та залучення інвестицій [52].

- удосконалення нормативно-правової бази: вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення прозорості та ефективності ринкових операцій.
- міжнародна фінансова підтримка: може допомогти стабілізувати економіку та підвищити довіру інвесторів.

ВИСНОВКИ

1. Під час дослідження було проаналізовано та визначено, що фондовий ринок являє собою сукупність економічних відносин, пов'язаних з емісією, купівлею та продажем цінних паперів.

2. Розвиток фондового ринку в Україні для забезпечення ефективного функціонування економіки має важливе значення.

3. На фондовому ринку України використовують такі фінансові інструменти як пайові цінні папери сертифікати інвестиційних фондів, боргові зобов'язання, такі як форварди, ф'ючерси, свопи та опціони та ін.

4. На фондовому ринку суб'єктів поділено на дві категорії це прямі та непрямі. До прямих учасників відносять тих, хто безпосередньо бере участь у торгах і здійснює професійну діяльність на фондовому ринку. Непрямі учасники — це суб'єкти, які створюють відповідні умови для виконання функцій і обов'язків прямих учасників.

5. Виділено і охарактеризовано групи функцій на фондовому ринку, поділених на своєрідні та загальноприйняті. До загальноприйнятих відносять такі функції як інформаційну, комерційну, регуляторну та контрольну. своєрідні мають функції перерозподілу та страхування ризиків.

6. Визначено особливості принципів щодо функціонування фондового ринку в Україні. До них відносять захист інтересів івесторів, соціальна справедливість, стабільність, ефективність та ін.

7. У структурі торгів за 2023 рік 1,12% загального обороту припадає на корпоративні облігації, 92,43% на державні облігації (ОВДП), 0,05% на інвестиційні сертифікати та 5,97% за іноземними цінними паперами.

8. Станом на 2022 та 2023 роки як страхові компанії так і банки не реєстрували випуск акцій та облігацій.

9. Незважаючи на підвищені кредитні ризики та макроекономічні умови воєнного стану, за звітний період АТ КБ «ПриватБанк» отримав чистий прибуток у розмірі 37 млрд грн.

10. ПриватБанк дотримувався нормативу покриття ліквідності 462,83% при нормі не менше 100% свідчить, що Банк був забезпечений ліквідністю в обсязі, достатньому для повного виконання зобов'язань в періоди 2019-2023 рр.

11. У 2022-2023 рр. довгострокові державні боргові цінні папери за СВПЗ балансовою вартістю 17, 186 млрд. грн. були передані в заставу за договором грошового зберігання з НБУ в касі банку.

12. Станом на 2022-2023 рр. довгострокові облігації, випущені Державною іпотечною установою під АК, на суму 330 млн. грн. були класифіковані як знецінені фінансові активи.

13. Результати діяльності банку за 2019-2023 рр. демонструють його ефективність, стійкість, гнучкість та адаптивність. Як системно важливий державний банк ПриватБанк залишається головним щодо фінансової системи України.

14. Фондовий ринок багатогранний явище, що представляє систему господарських відносини, пов'язаних з придбанням або продажу цінних паперів. Взаємодіяння інвесторів, емітентів та посередників в цій системі забезпечує мобілізацію капіталу для економіки і сприяє її стабільному розвитку.

15. Для управління своїми інвестиціями АТ КБ ПриватБанк використовує систему управління активами на ринку. Приватбанк зіткнувся з проблемами в системі управління на фондовому ринку, а саме: відсутність прозорості, низька ефективність, неадекватне регулювання та нагляд. Ці проблеми можуть мати вплив на довіру інвесторів і загальну ефективність діяльності АТ КБ «Приватбанку» на фондового ринку.

Враховуючи проблеми з якими зіткнувся «ПриватБанк» та недоліки в системі управління фондовому ринку, розглядається удосконалена система управління в Банку. Система включає чотири етапи: Перший етап допоможе забезпечити ефективний моніторинг фондового ринку та прийняття обґрунтованих рішень; Другий підхід допоможе інвесторам мінімізувати

ризиками та максимізувати прибутки, забезпечуючи раціональне управління активами; Четвертий етап дозволить отримати повну картину стану компаній і ринку в цілому, що є ключовим для прийняття зважених інвестиційних рішень.

Таким чином, удосконалена система управління на фондовому ринку дозволить АТ КБ «ПриватБанку» ефективно управляти своїми активами, забезпечуючи стабільність і прибутковість для своїх клієнтів.

16. Також, для покращення системи управління на фондовому ринку пропонуються наступні шляхи:

- співпраця з міжнародними партнерами, має бути спрямована на зміцнення ринкової інфраструктури та залучення інвестицій.
- удосконалення нормативно-правової бази: вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення прозорості та ефективності ринкових операцій.
- міжнародна фінансова підтримка: може допомогти стабілізувати економіку та підвищити довіру інвесторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Свиленок Е. Що таке фондовий ринок простими словами. 08.2024. URL: <https://112.ua/cto-takoe-fondovyj-rynok-prostymi-slovami-37873>
2. Закон України Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків Назва Закону в редакції Закону № 738-IX від 19.06.2020} № 3624-IX від 21.03.2024} URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр#Text>
3. Гринько Т. В., Гвініашвілі Т. З. (2021) Роль банківського сектору в розвитку фондового ринку України. Журнал «Ефективна економіка» №12. С.30-34. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/index.php/pdf/12_2021/90.pdf?n=12&y=2021
4. Що таке IPO і навіщо це потрібно? Інвестопедія. 23 бер, 2020. URL: <https://ffin.ua/blog/articles/investopediia/post/shcho-take-ipo-i-navishcho-tse-potribno>
5. Босак А.О., Дойнік Ю.В. (2021) Фондовий ринок України: перспективи розвитку і світовий досвід державного регулювання. С. 290-303 URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25547/nzmened-290-303.pdf>
6. Опис Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку/ URL: <https://www.nssmc.gov.ua/about-us/about-us/>
7. Майстер А. В. (2023) ФОНДОВИЙ РИНОК: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2023. № 11. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.33>
8. Положення про Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку Документ 1063/2011, поточна редакція — Редакція від 07.07.2020, підстава - 260/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1063/2011#Text>

9. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, № 31, ст. 268) {Із змінами, внесеними згідно із Законами № 3983-IX від 19.09.2024} URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/print1491296480899025#Text>

10. Депозитарна діяльність. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку URL: <https://www.nssmc.gov.ua/for-market-articipants/profuchasnykam/depository-institutions/>

11. Закон України Про депозитарну систему України (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 39, ст.517) Документ 5178-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 27.09.2024, підстава - 3585-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>

12. Про Національний депозитарій України. Сайт URL: <https://www.csd.ua/perelik-depozytarnyh-ustanov/>

13. Порядок обслуговування депозитарних установ, Національного банку України, депозитаріїв-кореспондентів, осіб, які провадять клірингову діяльність Регламент НДУ. URL: <https://reglament.csd.ua/reglaments/3-6-poslugu-du/>

14. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок», від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

15. Положення про провадження депозитарної діяльності, затвердженого рішенням НКЦПФР від 23.04.2013 року №735, Рішення про затвердження Положення про провадження депозитарної діяльності URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1084-13#Text>

16. Фінансовий моніторинг. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку URL: <https://www.nssmc.gov.ua/activity/nahliad-zarynkom/finansovy-monitorynh/>

17. Моніторинг профучасників. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку URL: <https://www.nssmc.gov.ua/activity/nahliad-zarynkom/monitoring-of-participants/>

18. Закон України Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 25, ст.171). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>

19. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. НКФРЦП, протягом січня-грудня 2019 року URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>

20. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. НКФРЦП, протягом січня-грудня 2020 року. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>

21. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. НКФРЦП, протягом січня-грудня 2021 року. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>

22. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. НКФРЦП, протягом січня-грудня 2022 року. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>

23. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку. НКФРЦП, протягом січня-грудня 2023 року. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/news/insights/>

24. Пілявоз Т., Глущенко Л., Коваль Н. (2023) Сучасний стан ринку корпоративних цінних паперів в Україні економіка та суспільство Випуск # 51 / 2023 DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-56>

25. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку URL: https://www.nssmc.gov.ua › content › lyphen_2021

26. Татарин, Н., & Олійник, О. (2023). Фондовий ринок як один із елементів фінансового ринку: історія та його сучасний стан в Україні. *Молодий вчений*, 3 (115), 128-133. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-3-115-24>

27. Аналіз діяльності «Української біржі». Підсумки 2019 року URL:
<https://www.ux.ua/a9824/?nt=304>
28. Аналіз діяльності «Української біржі». Підсумки 2020 року URL:
<https://www.ux.ua/a10162/?nt=304>
29. Аналіз діяльності «Української біржі». Підсумки 2021 року URL:
<https://www.ux.ua/a10602/?nt=304>
30. Аналіз діяльності «Української біржі». Підсумки 2022 року URL:
<https://www.ux.ua/a10906/?nt=304>
31. Аналіз діяльності «Української біржі». Підсумки 2023 року URL:
<https://www.ux.ua/a11156/?nt=304>
32. Аналіз діяльності «Української біржі». За травень 2024 року URL:
<https://www.ux.ua/a11262/?nt=304>
33. Операції з цінними паперами. Українська фондова біржа.11.2024.
URL: <https://www.ux.ua/a11006/?nt=304>
34. Комплексне обслуговування фізичних та юридичних осіб на
фондовому ринку України АТ КБ «ПриватБанк» URL:
<https://privatbank.ua/investicionnyje-uslugi>
35. Окрема проміжна скорочена фінансова звітність за дев'ять місяців,
що закінчились 30 вересня 2019 року. АТ КБ "ПРИВАТБАНК". URL:
<https://static.privatbank.ua/files/zvit3105.pdf>
36. Річний звіт 31 грудня 2019 року АТ КБ "ПРИВАТБАНК". URL:
https://static.privatbank.ua/files/Richnij_zvit_zh_2019r.pdf?_gl=1*1p3oyb0*_gcl_au*MTUwODA0NjUxOC4xNzMwMjI1MTIx*_ga*ODc4MTc4MDkzLjE3MDk5NzEzMDg.*_ga_C7N2L9YCQ9*MTczMDYxNzI1OC4yMC4xLjE3MzA2MTcyNjkuNDkuMC4w
37. Окрема проміжна скорочена фінансова звітність за дев'ять
місяців, що закінчились 30 вересня 2020 року АТ КБ "ПРИВАТБАНК" URL:
<https://static.privatbank.ua/files/Фінансова%20звітність-30102020.pdf>
38. Річний звіт 31 грудня 2021 року АТ КБ "ПРИВАТБАНК"URL:
https://static.privatbank.ua/files/doc2_09092022.pdf?_gl=1*6ix8k2*_gcl_au*MTUwODA0NjUxOC4xNzMwMjI1MTIx*_ga*ODc4MTc4MDkzLjE3MDk5NzEzMDg.*_ga_C7N2L9YCQ9*MTczMDYxNzI1OC4yMC4xLjE3MzA2MTcyNjkuNDkuMC4w

wODA0NjUxOC4xNzMwMjI1MTIx*_ga*ODc4MTc4MDkzLjE3MDk5NzEzMDg.*_ga_C7N2L9YCQ9*MTczMTgzO

39. Окрема проміжна скорочена фінансова звітність за дев'ять місяців, що закінчились 30 вересня 2022 року. АТ КБ "ПРИВАТБАНК" URL: https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2022.09.30_MainForms-1_signed_all.pdf

40. Окрема проміжна скорочена фінансова звітність за дев'ять місяців, що закінчились 30 вересня 2023 року АТ КБ "ПРИВАТБАНК". URL: https://static.privatbank.ua/files/okrema-zvitnist_31_10_23.pdf

41. Річний звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2021 рік. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=12887934>

42. Річний звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2022 рік. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=13884471>

43. Річний звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2023 рік. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/document/?id=20721190>

44. Мінімальне значення коефіцієнту LCR, НБУ 29 лист. 2019 . URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/minimalne-znachennya-koefitsiyentu-lcr-stanovit-100-vid-1-grudnya-2019-roku-7362>

45. НБУ Скасовуються економічні нормативи миттєвої та поточної ліквідності 6 серп. 2019. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/skasovuyutsya-ekonomichni-normativi-mittyevoyi-ta-potochnoyi-likvidnosti>

46. Постанова Правління Національного банку України від 01 серпня 2019 року № 102 “Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України” URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_01082019_102

47. Харабара В., Грешко Р. (2024) Фондовий ринок України: стан, актуальні проблеми та перспективи Економічні науки № 6 (130) URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6233/6095>

48. J.P. Morgan (2022) The Russia-Ukraine crisis: What does it mean for markets? March 22, Explore the macro and market implications of the Russia-

Ukraine conflict with Global Research. URL: <https://www.jpmorgan.com/insights/global-research/current-events/russia-ukraine-crisis-market-impact>

49. Collapse or correction? Global stock markets fall — what’s happening now and how it affects Ukraine 20 August, 2024. URL: <https://en.ain.ua/2024/08/20/collapse-or-correction-global-stock-markets->

50. Market continues moderate growth despite War impact. A Radar H1 2024: Ukraine URL: <https://kpmg.com/ua/en/home/insights/2024/07/h1-2024-ma-radar-ukraine.html?form=MG0AV3>

51. Collapse or correction? Global stock markets fall — what’s happening now and how it affects Ukraine 20 August, 2024. URL: <https://en.ain.ua/2024/08/20/collapse-or-correction-global-stock-markets-fall-whats-happening-now-and-how-it-affects-ukraine/?form=MG0AV3>

52. Співпраця з міжнародними фінансовими організаціями. НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/international/financial-institutions>

53. Система управління активами АТ КБ «ПриватБанк» на фондовому ринку URL: <https://privatbank.ua/investicionnyje-uslugi>

54. Близнюк О.П., Ставерська Т.О. Сучасний стан і тенденції розвитку фондового ринку України в умовах викликів війни та фінансової глобалізації. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/54669/1/zb-npr-econ-strat-01-2024-55-71.pdf>

55. Іваненко, О. Г., Петров, І. В. (2021) Сучасний стан та перспективи розвитку фондового ринку в Україні. Журнал економічних досліджень №12(3). С. 45–67.

56. Татарин Н.Б., Олійник О.І. (2023) Фондовий ринок як один із елементів фінансового ринку: історія та його сучасний стан в Україні. Молодий вчений № 3 (115). С. 128–133. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/5794/5669>

57. Заволока Л.О., Лінник О.А., Колесник Д.С. (2018) Фондовий ринок: сучасний стан та перспективи розвитку. Економіка і суспільство № 18. С. 758–762. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/106.pdf

58. Тімошенко Н. (2023) Стратегічні напрями розвитку фондового ринку України. Економіка та суспільство № 53. 6 с. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2617/2535>

59. У Мінфіні назвали рівень ліквідності активів ПриватБанку 2023<https://www.rbc.ua/ukr/news/minfine-nazvali-uroven-likvidnosti-aktivov-1513688846.html>

ДОДАТКИ

Додаток А

**Інвестиційні цінні папери станом на 31 грудня 2020 АТ КБ
«ПриватБанк»**

	31 грудня 2019 р.		
	Балансова	Договірна	Строк
У мільйонах українських гривень	вартість	ставка, %	погашення
		річних	
Інвестиційні цінні папери за СВПЗ:			
Довгострокові державні боргові цінні папери з вбудованим опціоном	84 680	6,00	вересень 2028 - січень 2032
Середньострокові валютні державні боргові цінні папери	-		
Всього інвестиційних цінних паперів за СВПЗ			
	84 680		
	Балансова	ЕСВ, %	Строк
У мільйонах українських гривень	вартість	річних	погашення
Інвестиційні цінні папери за СВІСД:			
Довгострокові державні боргові цінні папери	55 639	8,91 - 19,14	травень 2020 - грудень 2032
Середньострокові валютні державні боргові цінні папери	2 133	3,43 - 7,65	січень 2020 - грудень 2021
Середньострокові державні боргові цінні папери	585	11,34 - 16,84	лютий 2020 - листопад 2023
Короткострокові державні боргові цінні папери	-	-	-
Короткострокові валютні державні боргові цінні папери	8 245	2,22 - 6,47	червень - липень 2020
Довгострокові облігації, випущені Державною іпотечною установою	-	-	-
Всього інвестиційних цінних паперів за СВІСД			
	66 602		
Інвестиційні цінні папери за АС:			
Середньострокові валютні державні боргові цінні папери	-	-	-
Довгострокові облігації, випущені Державною іпотечною установою	930	18,95	грудень 2020 - грудень 2023
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки	(55)		
Всього інвестиційних цінних паперів за АС			
	875		

Додаток Б

**Інвестиційні цінні папери станом на 31 грудня 2020 АТ КБ
«ПриватБанк»**

<i>У мільйонах українських гривень</i>	31 грудня 2020 р.		
	Балансова вартість	Договірна ставка, % річних	Строк погашення
<i>Інвестиційні цінні папери за СВПЗ:</i>			
Довгострокові державні боргові цінні папери з вбудованим опціоном	100 750	6,00	вересень 2028 - січень 2032
Всього інвестиційних цінних паперів за СВПЗ	100 750		
<i>У мільйонах українських гривень</i>	Балансова вартість	ЕСВ, % річних	Строк погашення
<i>Інвестиційні цінні папери за СВІСД:</i>			
Довгострокові державні боргові цінні папери	53 155	8,91 - 11,13	травень 2027 - грудень 2032
Середньострокові державні боргові цінні папери	21 084	7,91 - 12,13	січень 2021 - травень 2023
Середньострокові валютні державні боргові цінні папери	23 966	2,22 - 8,07	лютий 2021 - лютий 2022
Короткострокові державні боргові цінні папери	15 808	7,87 - 11,75	лютий 2021 - грудень 2021
Короткострокові валютні державні боргові цінні папери	5 183	2,46 - 3,5	січень 2021 - листопад 2021
Всього інвестиційних цінних паперів за СВІСД	119 196		
<i>Інвестиційні цінні папери за АС:</i>			
Короткострокові державні боргові цінні папери	1 493	7,38	січень 2021
Довгострокові облігації, випущені Державною іпотечною установою	282	18,95	грудень 2023
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки	(60)	-	-
Всього інвестиційних цінних паперів за АС	1 715		

Додаток В

**Інвестиційні цінні папери станом на 31 грудня 2021 АТ КБ
«ПриватБанк»**

<i>У мільйонах українських гривень</i>	Балансова вартість	31 грудня 2021 р. Договірна ставка, % річних	Строк погашення
<i>Інвестиційні цінні папери за СВПЗ:</i>			
Довгострокові державні боргові цінні папери з вбудованим опціоном	93 096	6,00	вересень 2028 - січень 2032
Всього інвестиційних цінних паперів за СВПЗ	93 096		

<i>У мільйонах українських гривень</i>	Балансова вартість	ЕСВ, % річних	Строк погашення
<i>Інвестиційні цінні папери за СВІСД:</i>			
Довгострокові державні боргові цінні папери	59 388	8,91 - 12,49	серпень 2023 - грудень 2032
Середньострокові державні боргові цінні папери	20 341	10,29 - 13,19	лютий 2022 - травень 2026
Середньострокові валютні державні боргові цінні папери	6 810	2,45 - 6,15	квітень 2022 - жовтень 2023
Короткострокові державні боргові цінні папери	17 352	10,79 - 12,81	лютий 2022 - травень 2022
Короткострокові валютні державні боргові цінні папери	25 183	1,74 - 5,35	січень 2022 - грудень 2022

Всього інвестиційних цінних паперів за СВІСД **129 074**

<i>Інвестиційні цінні папери за АС:</i>			
Короткострокові державні боргові цінні папери	-	-	-
Довгострокові облігації, випущені Державною іпотечною установою	283	18,96	грудень 2023
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки	(176)	-	-

Всього інвестиційних цінних паперів за АС **107**

Додаток Г

**Інвестиційні цінні папери станом на 31 грудня 2022 АТ КБ
«ПриватБанк»**

<i>У мільйонах українських гривень</i>	Балансова вартість	31 грудня 2022 р. Договірна ставка, % річних	Строк погашення
<i>Інвестиційні цінні папери за СВПЗ:</i>			
Довгострокові державні боргові цінні папери з вбудованим опціоном	95 716	6,00	вересень 2028 - січень 2032
Всього інвестиційних цінних паперів за СВПЗ	95 716		

<i>У мільйонах українських гривень</i>	Балансова вартість	ЕСВ, % річних	Строк погашення
<i>Інвестиційні цінні папери за СВІСД:</i>			
Довгострокові державні боргові цінні папери	46 159	8,91 - 30	серпень 2023 - грудень 2032
Середньострокові державні боргові цінні папери	29 859	10,29 - 27	лютий 2023 - травень 2026
Середньострокові валютні державні боргові цінні папери	17 921	3,74 - 5,06	березень 2023 - жовтень 2023
Короткострокові державні боргові цінні папери	28 094	10,2 - 22,29	січень 2023 - липень 2023
Короткострокові валютні державні боргові цінні папери	21 887	3,03 - 4,31	травень 2023 - червень 2023
Всього інвестиційних цінних паперів за СВІСД	143 920		

<i>Інвестиційні цінні папери за АС:</i>			
Довгострокові облігації, випущені Державною іпотечною установою	303	18,96	грудень 2023
Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки	(187)		
Всього інвестиційних цінних паперів за АС	116		

Інвестиційні цінні папери станом на 31 грудня 2023 АТ КБ «ПриватБанк»

31 грудня 2023 р.			
Договірна			
Балансова	ставка, %	Строк	
вартість	річних	погашення	
У мільйонах українських гривень			
<i>Інвестиційні цінні папери за СВПЗ:</i>			
<i>Довгострокові державні боргові цінні папери з вбудованим опціоном</i>			
100 376	6,00	вересень 2028 - січень 2032	
Всього інвестиційних цінних паперів за СВПЗ			
100 376			
У мільйонах українських гривень			
Балансова	ЕСВ, %	Строк	
вартість	річних	погашення	
<i>Інвестиційні цінні папери за СВІСД:</i>			
<i>Довгострокові державні боргові цінні папери</i>			
45 327	8,91 - 30,00	жовтень 2024 - грудень 2032	
<i>Середньострокові державні боргові цінні папери</i>			
56 666	12,45 - 23,00	лютий 2024 - лютий 2027	
<i>Середньострокові валютні державні боргові цінні папери</i>			
1 405	4,73	січень 2025	
<i>Короткострокові державні боргові цінні папери</i>			
25 635	16,96 - 18,42	травень 2024 - листопад 2024	
<i>Короткострокові валютні державні боргові цінні папери</i>			
42 438	3,16 - 5,06	лютий 2024 - листопад 2024	
<i>Інвестиційні цінні папери за АС:</i>			
<i>Довгострокові облігації, випущені Державною іпотечною установою</i>			
-	-	-	
<i>Мінус: резерв під очікувані кредитні збитки</i>			
-			
Всього інвестиційних цінних паперів за АС			
-			